

STUDENTSKI
časopis

Študijnt

20 štampilka III letnik 33 petek (19. 2.)
Cena dni 1986

● Po naši presoji je širša javnost zelo slabo seznanjena s stališči, ki jih ima Univerza o reformi univerze. Zato smo se odločili, da damo Univerzi prostor za zaokroženo in jedrnat predstavitev njenih stališč. Hkrati želimo dati novo spodbudo študentom za vključevanje v razpravo o osnutkih VIP (vzgojno-izobraževalnih programov). O tem smo se pogovarjali s prorektorjem Univerze E. Kardelja dr. Francetom Vregom. Kako vi ocenjujete obveščanje študentske in širše javnosti o reformi univerze?

VREG: Vaša ugotovitev je povsem točna! Javna občila so zelo malo poročala o dogajanjih na univerzi. Še največ je poročalo Delo, manj pa televizija, radio in druga občila. Zlasti slabo so poročali o sejah Univerzitetnega sveta, kjer smo zadnja tri leta takorekoč na vsaki seji t.j. skoraj vsak mesec, obširno govorili o preobrazbi, kritično analizirali nekatere togosti Zakona o usmerjenem izobraževanju, nekatera dogmatska pojmovanja v Smernicah, pa tudi konkretne predloge programskih zasnov. Javnost je zelo malo zvedela, npr. o tem, da je samo pri oblikovanju programskih jeder sodelovalo več kot 300 univerzitetnih učiteljev, da je bila v intenzivno (več kot enoletno) delo na programskih zasnovah vključenih velika večina učiteljev, da so potekali nesčetni sestanki učiteljev posameznih disciplin, kateder, oddelkov, PZS, svetov in temeljnih in delovnih organizacij, da je potekalo izredno naporno, dostikrat zelo konfliktno usklajevanje med oddelki ali šolami ljubljanske in mariborske Univerze. Študenti so bili v to vključeni predvsem na katedrah, v svetih svetnikov in v svetih temeljnih in delovnih organizacij.

Obširneje je tisk zabeležil stališča Skupščine izobraževalne skupnosti Slovenije in razprave v Skupščini SRS, Zvezi komunistov na Univerzi in republikli. Ker smo povsod sodelovali, je javnost zvedela tudi nekaj poudarkov Univerze.

Reforma že ima svojo zgodovino, ki ni tako enoznačna in lagodna kot se zdi skozi odseve v dnevnem tisku. Katere so po vaši presoji temeljne točke priprav na usmerjanje univerze, temeljne bitke, ki jih je univerza morala izboriti?

VREG: Reforma visokega šolstva se je začela v času ostrih protislovij v ekonomski sferi, v kriznem obdobju naše družbe. Čas, ko smo se lotili preobrazbe univerze, ko smo skušali reafirmirati znanost in znanje v družbi, je bil skrajno neugoden. Vsaka družba v fazi ekonomske stabilizacije stremi predvsem k doseganju visokih stopenj ekonomske rasti, hlasta za hitrimi ekonomskimi uspehi in razrešuje krizne probleme: od dolgov v

tujini do brezposelnosti in slabšanja življenjskega standarda. Vse to se je negativno odrazilo na razvoj univerze in znanstveno-raziskovalnega dela. Družbena praksa ni gradila na razvoju domačih znanosti, marveč na uvozu tehnologije. Družbeni status in materialni položaj univerze in znanosti se je slabšal, pogosto so ju obravnavali samo kot nujno zlo družbene porabe. Začetki reforme na univerzi so bili zatov luči restriktivnih ukrepov in povsem administrativnega planiranja razvoja visokega šolstva.

Ker je bila prva kritika na Univerzo, da so njeni programi preveč razdrobljeni, smo v letu 1982 izvedli temeljito analizo vseh študijskih smeri, programov fakultet in visokih šol. Rezultati te analize so pokazali, da v Sloveniji ne gre za večja prekrivanja ali drobitve programov, niti za preveliko ekstenzivnost visokega šolstva. Položaj v

VREG: Znano je, da so bile dolgo neusklajene nekatere temeljne koncepcije razvoja pravnega študija v Sloveniji. Odprto je bilo vprašanje prenašanja mariborske Višje agronomske šole v visoko šolo. Še sedaj ni povsem usklajena dinamika preraščanja pedagoških akademij v visoke šole, odprto je vprašanje obstoja Višje varnostne šole. Veliko nerazumevanja je bilo zaradi razvoja informatike, zlasti ekonomske in družboslovne, organizacijskih ved, mednarodnih ved, socialnega dela. Trdo delo je bilo potrebno za usklajevanje tehničnih in biotehničnih disciplin med ljubljansko in mariborsko univerzo. Univerza se je krepko angažirala pri pojasnjevanju teh problemov družbeni praksi, javnosti v skupščinah izobraževalne skupnosti in SRS ter pri različnih družbenopolitičnih dejavnostih, svetu za vzgojo in izobraževanje pri RK SZDL itd. Sodilni smo, ča je usklajevanje

bile živahne razprave o tem, razprava pa se je v obliki ostrih konfrontacij prenašala tudi v posamezne PORS in dvakrat na Skupščino Raziskovalne skupnosti Slovenije. Obakrat so ta dokument zavrnili. Univerza je že v samem začetku organizirala razpravo o tem dokumentu in dala vrsto kritičnih pripomb glede definiranja družbenih ciljev in glede metodologije. To omanjam zato, ker je Univerza vendarle vsaj skozi prizmo razvoja svojih disciplin lahko analitično ocenila tudi koncepte vzgojno-izobraževalnih programov. Žal pa visoko šolstvo samo ni pristopilo k podobni analizi pogojev in možnosti razvoja visokega šolstva do leta 2000, čeprav smo na Univerzi sodili, da je to nujno. Taka raziskava bi morali teči na pobudo izobraževalne skupnosti Slovenije, podobno kot je to storila Raziskovalna skupnost. Center za razvoj univerze je raziskavo začel, vendar ni bilo pravih sil in tudi ne finančnih sredstev, da bi jo nadaljeval. Tako je ostala torzo.

Po naših podatkih se študentje razen po večini molčečih predstavnikov v raznih organih fakultet niso vključili v razpravo o osnutkih VIP.

VREG: Prava razprava o osnutkih VIP se začela šele sedaj, ko bodo osnutki VIP predloženi svetom šol. Tako bodo tudi tisti študentje, ki doslej niso sodelovali v razpravah, imeli možnost, da se vključijo v razpravo. Delegacija študentov v svetih šol osnutke že imajo — ali pa jih bodo dobile. To je odvisno od tega, v kakšni fazi je osnutek: Medicinska in nekatere druge fakultete in višje šole so osnutke že predložile v javno razpravo, druge pa jih bodo v mesecu februarju. Visoke šole so že ali pa še bodo osnutke VIP poslale strokovnim svetom PIS, ki bodo razpisali in organizirali javne razprave, v katere bodo vključeni uporabniki, strokovna društva, organizacije združenega dela itd. Javna razprava naj bi tekla v februarju in marcu, ponekod pa bo bržčas podaljšana še v april. Strokovni sveti bodo za tem šele izoblikovali predloge, Strokovni svet SRS pa bo dal svoje mnenje. Razprava se bo za tem prenesla v skupščine PIS v juniju in juliju v nekaterih PIS pa celo v oktobru. V skupščinah naj bi bili osnutki sprejeti, razpis po novih programih naj bi bil spomladi naslednje leto. Programe naj bi uveljavili v šolskem letu 1985—86.

Katera so osnovna stališča univerze pri uveljavljanju reforme? V čem naj bo dejanska razlika med usmerjeno in današnjo univerzo?

VREG: Predvsem sodimo, da preobrazba šolstva ne more biti podvržena kratkoročnim in pragmatističnim ciljem. Na Univerzi trdno vztrajamo na tem, da mora preobrazba univerze temeljiti na predpostavkah dolgoročnega znanstve-

Univerza o sebi mimo birojev

Koliko je reforma univerze tudi stvar študentov

Sloveniji sploh ni primerljiv s stanjem v nekaterih drugih republikah, kjer je ekspanzija visokega šolstva proizvedla armado nezaposlenih diplomantov, privedla do »občinskih« fakultet in univerz, do erozije kvalitete pouka in znanstveno-raziskovalnega dela. Analiza predlogov novih programskih zasnov v Sloveniji je pokazala nekatere večje aspiracije po širitvi visokega šolstva. Predlaganih je bilo kakih 40 novih smeri. Toda v izredno ostri in plodni razpravi smo na Univerzi argumentirano pokazali, da bi vsako širjenje Univerze v sedanjih razmerah, ogrozilo sedanjo raven razvoja in kvaliteto sedanjih disciplin in oddelkov. Univerza je trdno stala na stališču, da je možno uvajati samo tiste nove smeri, ki jih terjajo razvoj znanosti in tehnologije.

Kaj to določene pomeni za posamezne fakultete?

predvsem stvar univerze, ne drugih dejavnikov. Lahko rečem, da smo v tem uspeli in da smo v okviru Univerze na strokovni ravni temeljito obravnavali vse probleme in tako presegli možna družbena arbitranja.

Kakšne so naloge univerze v nadaljevanju priprav na UI do leta 1985?

VREG: Na Univerzi sedaj stopamo v zadnjo fazo priprav osnutkov VIP. Skoraj leto dni že tečejo v delovnih organizacijah, predvsem v okviru delovnih skupin, odborov, kateder, PZS, pa tudi v letnikih, razprave o osnutkih VIP, o predmetnikih, učnih načrtih itd. Ob tem pa je tekla tudi izredno razgibana razprava o dolgoročnem razvoju posameznih znanstvenih disciplin do leta 2000, ki je znana v javnosti kot razprava o analizi pogojev in možnosti dolgoročnega razvoja raziskovalne dejavnosti do leta 2000. Po katedrah so

● Tudi med počitnicami se marsikaj dogaja v imenu študentov in mimo študentov vendar pa za študente.

Potrkali smo na vrata rektorata in predsedstva UK ZSMS, da bi povprašali po novicah, ki jih študentje navadno dobimo v obliki paketov na začetku vsakega semestra.

Prorektor dr. Rajko Šugman, ki je baje zadolžen za to, da z enim očesom ves čas motri študente in da jih z obema rokama tišči k tlom, nas je razveselil z dokaj optimističnimi novicami. Stališča in mnenja PUK ZSMS je pojasnjeval podpredsednik Branko Šuštaršič.

Na vprašanje, kaj se trenutno dogaja na univerzi, je tovariš Šugman odgovoril:

»V zadnjem obdobju se je na univerzi nakopičilo nekaj izredno pomembnih in aktualnih problemov, ki pa jih lahko rešimo le skupaj z ustreznimi družbenimi dejavniki. Predvsem gre za tri probleme, ki jih je treba reševati sočasno, ker so med seboj tesno povezani.

To so:

- sistemska ureditev statusa Študentskega centra (ŠC)
- študentski servis (ŠS)
- interesne (obštudijske) dejavnosti študentov (IDS)

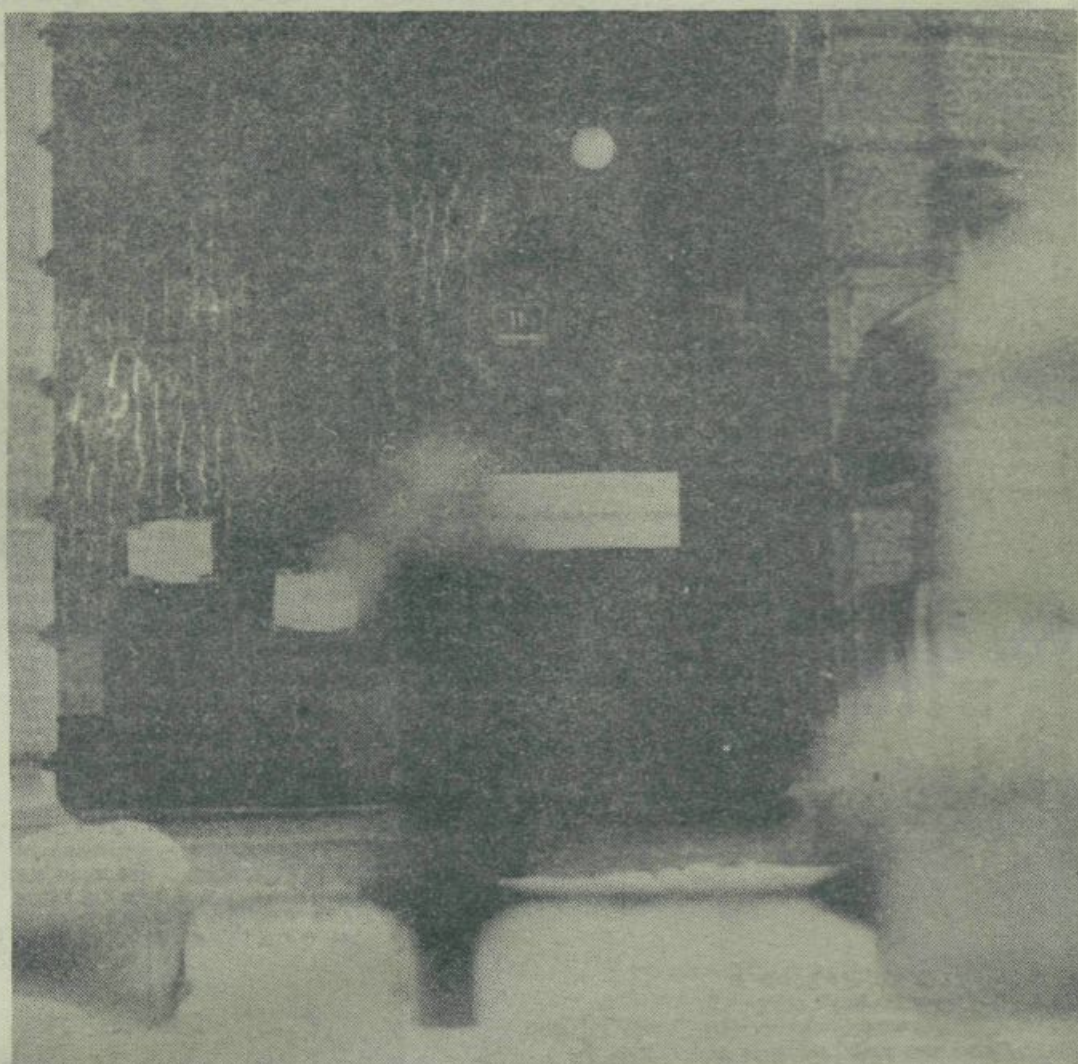
Pripravili smo izhodišča, o katerih bomo razpravljali v ustreznih organih univerzitetnega sveta, tako da bi najkasneje v marcu poskušali o vseh treh sklopih razpravljati na univerzitetnem svetu. Če bodo študentje vsaj toliko sodelovali kot doslej, bomo te probleme kmalu razrešili.

ŠTUDENTSKI CENTER

Šugman: Bistveni sta dve vprašanji

1. Z materialne strani (infrastruktura stanovanjske kapacitete) se stvari premikajo tako dobro, kot še nikoli doslej. Vse zadeve v zvezi z izgradnjo študentskega doma tečejo po planu. Ravno tako z adaptacijo ne kasnimo. V začetku prihodnjega šolskega leta bomo že pokrili blizu 37% študentske populacije. Morebitna izgradnja še enega študentskega bloka s 400 ležišči bi zadoščala za potrebe študentov ljubljanske univerze. S tem bi se izognili težavam, v kakršne smo zašli letos. S potekom dogodkov sem izredno zadovoljen.

2. Ureditev statusa Študentskega centra. Temeljno izhodišče je oblikovanje normativov. Mnogi so to poskušali že prej, danes pa so zrele razmere, da se dokončno oblikujejo. Še več. Praktično so že izoblikovani s strani študentskih centrov v Ljubljani in Mariboru. Tudi Republiška izobraževalna skupnost je že oblikovala svoje normative. Vse je pripravljeno, da se partnerji dogovorijo in uskladijo predloge. Normative naj bi

spregledali se odvijajo...
zbral in zapisal IZTOK VILIČ

sprejeli do začetka februarja in jih nato sprejeli v RIS. To pomeni, da bosta oba študentska centra vključena v RIS. Na tej osnovi bomo vsebinsko lahko reševali problem ne samo načrtovanih kapacitet, ampak tudi prehrane. Ves čas pa bo morala biti prisotna tudi delegacija študentov. Glede na to, da smo do sedaj spoštovali vse roke, sem prepričan, da bomo v marcu te predloge tudi sprejeli. To pomeni, da moramo preiti na diferencirane stanarine. Kdor bo imel višji standard, bo plačal več, kdor bo porabil več vode, več elektrike, bo moral primakniti več sredstev.

Kaj to pomeni za študentov žep?

Šugman: Najverjetneje je, da do povišanja ne bo prišlo. Če bodo normativi usklajeni in sprejeti, bomo v okviru današnjih stanarin morali pokriti stroške. Natančen odgovor bomo verjetno imeli že čez štirinajst dni. Menim, da bo pomemben

Študij

časopis študentov

Časopis študentov Univerze Edvarda Kardelja v Ljubljani.
Izdaja UK ZSMS, Ljubljana.
V.d. glavnega urednika Tomi Gračanin.
V.d. odgovornega urednika Iztok Vilič.
Pri pripravi te številke so sodelovali: Samo Škrbec, Andrej Klemenc, Igor Lukšič, Dejan Verčič

Tehnični urednik in oblikovanje: Andrej Kocjan

Fotografija: Mitja Pelko.
Lektoriranje: Samo Koler.
Tajnikovanje: Nela Malečkar.
Distribucija: Jure Hawlina.
Naslov uredništva: Kersnikova 4, Ljubljana, telefon: 319-496

Izdajateljski svet: zunanja delegacija: Luđvik Horvat (predsednik), Andrej Lukšič, Zoran Karž, Aleš Kardelj, Bojan Klenovšek, Robert Škrlič, Primož Hainz, Matjaž Jevnišek

Tisk: Tiskarna Ljudska pravica. Priprava: IBM Dnevnik.

Naklada: 5000 izvodov, cena posamezne številke je 20 din.

Naročnina za šol. leto 1983/84 za dijake in študente 100 din, za ostale posameznike 150 din, za institucije 200 din.

Oproščeno temeljnega davka za promet po sklepu št. 421-1-70, z dne 22. januarja 1973

nega in vzgojno-izobraževalnega razvoja. Univerza je naravno zaledje znanstvenih disciplin, je temeljna institucija za produkcijo novega znanja, je žarišče temeljnih raziskav, pa tudi vzgoje znanstveno-raziskovalnega kadra in visokospecializiranih strokovnjakov za nove tehnologije. Univerza je osrednja institucija za izvajanje in deminoracijo znanosti. Zato univerza je dejansko univerza šele, kadar postane središče znanstveno-raziskovalne dejavnosti.

Znanstveno-raziskovalna usposobljenost univerzitetnih učiteljev zagotavlja tudi kvaliteto pedagoškega procesa. Samo profesorji z visoko razvito teoretično kulturo, znanstveno ustvarjalnostjo in smislom za pedagoško delo lahko razvijajo tudiustvarjalnost študentov, njihovo spoznavno odprtost, miselno nekonformnost, sposobnost za spopadanje z novim, neodkritim, za kritično analizo stvarnosti z novimi zahtevami razvoja znanosti in tehnologije v svetu. Šele takšna celovita osebnost profesorja in študenta bo lahko doumela globalne izzive človeštva, se z njimi soočala in jih skušala razreševati.

Zato bi sploh težko govorili o »usmerjeni« univerzi. Zame je tak izraz, še bolj pa tak koncept univerze, nesprejemljiv. Univerza je osrednja kulturna institucija naroda, ali pa to ni! Univerza je kritično in analitično »ogledalo« narave in družbe. Ne more ostajati v mejah pragmatizma, niti se zapirati v »akademizem«. Univerza mora svojo moč črpati v plodnem soočanju z izzivi družbenega razvoja in spreminjanja. Znanost bo »koristna« le toliko, kolikor bo nastopala kot znanost, pa čeprav v svojih spoznanjih »prehitava« realne družbene odnose. Povsem naravno je, da je univerza gibalo družbenega razvoja, in da se pri tem spopada z družbenim komformizmom in tehnološkim kon-

servativizmom.

Kaj je tisto novo, kar naj reforma prinese?

VREG: Preobrazbena prizadevanja bi morala univerzo predvsem **odpreti v svet**, jo vključiti v tokove znanstveno tehnološke revolucije, jo uteseljiti kot izobraževalno in znanstveno institucijo. Zagotoviti bi morala dolgoročne vidike razvoja visokega šolstva in znanosti. Prebiti bi morala zidove izobraževalnega konservativizma, ki je videl v diplomi konec izobraževanja ali »vrhunec« spoznanja o svetu, družbi in stroki. Osrednja misel preobrazbe je **permanentnost izobraževanja**, je doživljenjsko vključevanje v procese izobraževanja, raziskovanja, strokovnega poglobljanja, specializacije, magistrskega in doktorskega študija, stalne povezanosti z domačimi in svetovnimi središči znanja.

Osrednja misel je tudi **iskanje novih oblik povezanosti** z zahtevami tehnološkega, ekonomskega in družbenega razvoja, z družbeno prakso, sistemi upravljanja. Univerza je že, danes vključuje v pomembne procese tehnološkega prestrukturiranja industrije, je na čelu inovacijskih procesov na področju elektronike, mikroprocesaorske tehnologije, informacijske tehnologije, medicinskih dognanj, razvoja kemije, farmacije, strojništva, konstruktorstva, kmetijstva, energije in hrane, pa tudi na humanističnih in družboslovnih področjih. Mnogi pozabljajo na to, da bo Univerza morala **modernizirati svoj pedagoški proces**, presešla naj bi ostanke akademskega dociranja in uveljavila načelo enakopravne pedagoške komunikacije med učiteljem in študentom, študente naj bi bolj vključevala v znanstveno-raziskovalno delo posameznih strok, pomagala naj bi izoblikovati samostojno, nekonformno, ustvarjalno, humanistično in globoko etično osebnost, človeka prihodnosti.

Meni se ne kaže, da bi se študentje mogli vključevati v produkcijo znanja ...

VREG: Gotovo je tu več problemov. Najprej je tu vprašanje, ali je pedagoški proces tako oblikovan, da vključuje študente. Nato pa ali obstajajo materialni pogoji: število asistentov, laboratorij, znanstvena oprema. Slednje je ena najbolj kritičnih točk našega sistema. Materialne kapacitete dovoljujejo komaj enostavno reprodukcijo Univerze. V osnutkih programov so visoke šole predvidele povečanje kapacitet, tako materialnih kot kadrovskih. Drugo vprašanje pa je, ali bo možno vse to uresničiti v sedanji fazi reforme. Prava preobrazba bo končana šele, ko bodo dani kadrovski potenciali in materialni pogoji, ki so bili predvideni z reformo. V nekaj deset letih moramo izobraziti armado visoko specializiranih strokovnjakov in znanstvenikov — to je tudi reforma.

Opazamo, da je ta reforma bolj reforma učiteljev kot pa reforma študentov. Študentje se ne vključuje v razprave....

VREG: Tudi mi opazamo pasivizacijo študentov. Na Univerzitetnem svetu je glas študentov vedno navzoč. Trudimo se tudi, da bi delegatski kanali delovali. Po fakultetah pa je zelo različno. Ne smemo idealizirati stanja. Hkrati pa smo presigli spoznanje, da je možno doseči maksimalizacijo samoupravnih tokov v vsakem družbenem trenutku. Tudi raziskave kažejo, da se del študentov vključuje v procese odločanja, drugi del aktivno spremlja in opazuje, tretji pa je neaktiven in se ne zanima za pereče probleme. Enako je med uporabniki in profesorji. Študentje sodijo, da je glavno učenje, in da ni dobro, če se vključujejo v razprave o dolgoročnih problemih. To seveda ne pomeni, da smo s tem zadovoljni in da ne poskušamo razgibati razprave študentov.

Recimo, da je to bolj načelno stališče, kot pa praktično delovanje, da bi se to tudi doseglo.

Po mojem mnenju se pri reformi univerze pozablja na vzgojno funkcijo univerze... Ali drugače: sile, ki se borijo za upoštevanje tudi tega elementa, so še zelo šibke.

Slovenski pisatelji sodijo, da je univerza vzgojno-etična institucija. Tu jim dam povsem prav. Vse šolstvo je element socializacije, tudi politične, mladega človeka in to vse bolj pomemben. Gre tudi za to, da se usposobi motiviranega, ustvarjalno-kritičnega strokovnjaka, ki bo znal iz poplave informacij in znanja selektivno sprejemati in uporabljati najustreznejše, najboljše. Tu gre še za cel kompleks, ki ga danes obravnavamo pod obštudijska dejavnost.

V javnosti je zaslediti zelo ostru stališča o rezultatih srednjega usmerjanja... Kakšno je stališče univerze...?

VREG: Nedavno sem govoril, da moramo v srednjem izobraževanju zagotavljati proces stabilnosti in hkrati proces spreminjanja sistema. Spreminjanje se nanaša na posodabljanje učnih načrtov, povezavo s sodobnimi viri znanja, na vprašanja novih strok in disciplin, ki se odpirajo. **Na reformo moramo gledati celovito** — vključno z reformo univerze. Šele leta 1990 bomo videli, kaj je empirični produkt teoretične vizije preobrazbe. Takrat bomo videli sistem v celoti — prednosti in slabosti. Vendar moramo v reformo že posegati v posameznih fazah, ko prihaja do deviacij.

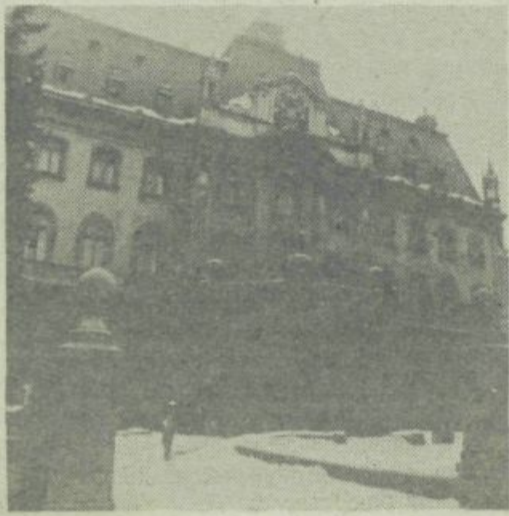
Pripombe univerze na srednje usmerjeno izobraževanje niso bile povsem razumljene. Univerza je bila proti atomizaciji; za uveljavljanje širših strokovnih znanj in širše strokovne izobrazbe.

Razvoj zahteva adaptabilnost kadrov, prekvalifikacije bodo vse številnejše. Zavedamo se tudi, da socialnih razlik med učenci ne moremo rešiti od danes do jutri, zlasti pa ne samo z reformo izobraževalnega sistema (kar so nekateri tudi mislili!).

In sedaj še vaše mnenje o strokovnosti razprav v zvezi s preobrazbo...

VREG: V prejšnjih obdobjih ni bilo posluha za stališča Univerze in strokovnjakov. Univerza ni imela vzpostavljenih dovolj močnih, neposrednih stikov z organi, kjer se odloča o dolgoročnem razvoju Slovenije, da bi lahko uveljavila svoj vpliv. Ena pomembnih bitk se je odvijala ravno za zagotovitev klime, v kateri bo upoštevano strokovno mnenje in argumentirana razprava. K temu je veliko prispeval dokument, o nalogah obeh slovenskih univerz pri uveljavljanju reforme univerze, ki smo ga poslali Predsedstvu SRS, Skupščini SRS, Izvršnemu svetu SRS idr. organom, kjer se o reformi razpravlja in odloča.

IZTOK VILIČ
IGOR LUKŠIČ

korak naprej, zlasti če bomo del programov uresničili skozi svobodno menjavo dela.

Alli katero od stališč UK ZSMS in študentov vezano na Študentski center ni bilo sprejeto?

Suštaršič: Ne! Menim, da bi bile navedene rešitve kar ugodne. Kar je študente ves čas mučilo, je bila cena. Naj povem še to, da je med ŠC in RIS prišlo do usklajevanja normativov. Vendar je po normativih RIS v ŠC mnogo preveč zaposlenih (po predlogu RIS naj bi bilo v ŠC zaposlenih ne 200, ampak 70-80 ljudi). Direktor se izgovarja, da ima veliko režijcev za raznorazna popravila itd.

V čem je pravzaprav osnovni problem ŠC?

Suštaršič: Osnovni problem je v tem, da je ŠC postavil ekonomsko stanarino, ki naj bi jo poravnali študentje ali tudi ob pomoči družbe. Pravzaprav je osnovni problem to, da gre Študentski servis stran od ŠC. Študentski servis je vsa ta leta pokrival izgubo ŠC. Če gre torej ŠS stran od ŠC, bo v ŠC nastala velika izguba, ki jo bo nekdo moral pokriti. Če bi študent moral plačati ekonomsko stanarino, bi to zneslo približno 2100 din. Študent take cene ne more prenesti, zato iščemo statusno rešitev.

ŠC naj bi vključili v RIS, ki bi krila neko pametno vsoto stroškov. Kaj pa na to pravi RIS?

Suštaršič: Tudi oni imajo identično stališče. Gre samo še za to, koliko bo plačeval študent in koliko RIS. Predlog je, da naj bi RIS plačevala 48% ekonomske stanarine, študent pa 52%.

Študentski servis

Suštaršič: Na rektoratu posvečamo ŠS izjemno pozornost. Vsi se nagibamo k prepričanju, da je Študentski servis treba ločiti od študentskega centra. Bistveno pri vsem tem pa je, da delo ostane takšno, kot je bilo doslej. Želimo, da bi Študentski servis tudi v prihodnje ustvarjal določen dohodek, s katerim bi pokrival občudnijsko dejavnost študentov. O teh sredstvih bodo odločali študentje sami.

Suštaršič: Dogovorjeno je, da se Študentski servis loči od ŠC in da ne bo bistvenih sprememb pri zaposlovanju študentov preko študentskega servisa. Odprto pa je še vprašanje, ali bo servis samostojna delovna organizacija ali pa bo ena od delovnih skupnosti v okviru UK ZSMS. UK ZSMS podpira zadnje varianto, ker bi se radi izognili možnosti, da bi se delavci servisa s samoupravnimi sporazumi odločili, da ne bodo odvajali sredstev za občudnijske dejavnosti.

Interesne dejavnosti študentov

Suštaršič: Tem problemom študentom dovolj pozornosti in smo zato prišli v situacijo, ko

nam te dejavnosti upadajo. Na UK ZSMS je bilo rečeno, da je treba študentom nuditi mnogo več. Mislim, da moramo na tem področju nekaj narediti na Univerzi kot celoti. Tam, kjer je to možno, moramo interesne dejavnosti pripeljati na raven, ki so jo nekoč že dosegle. Na primer, Akademski pevski zbor Tone Tomšič mora ne glede na situacijo imeti takšne pogoje, ki bodo zagotavljali **ustrezno kvaliteto** v slovenskem kulturnem prostoru. Podobno je z Maroltom, tehnično kulturo itd. Ne gre le za vrhunske dosežke, temveč moramo **omogočiti sodelovanje čim večjega števila študentov**, kar bo zagotovilo tudi kvaliteto. Finančna sredstva lahko zagotovimo samo z rešitvijo statusa Študentskega centra in servisa. Potem bomo morali nekaj sredstev za delovanje družtev dobiti pri interesnih skupnostih, pri posameznih občinah in mestu Ljubljana. Sredstev je po mojem mnenju primanjkovalo predvsem zato, ker nismo bili ustrezno organizirani in ker je nekaterim manjkalo volje in zagnanosti.

Po mojem mnenju pa študentje zaradi preobremenjenosti težko sodelujejo v interesnih dejavnostih, ki niso vezane na študij.

Suštaršič: Kaže, da je to res in da je to resen problem. Študentje se sploh ne morejo vključevati v nekatere dejavnosti, ki zahtevajo ogromno časa. Za primer naj vzamem APZ, kjer je treba vaditi trikrat na teden, da zbor dosega ustrezno kvaliteto. Nedvomno bomo morali upoštevati tudi ta vidik. Težko pa je s tem v zvezi reči kaj konkretnjšega že sedaj.

Kakšna so stališča UK ZSMS o interesnih dejavnostih?

Suštaršič: Zahtevamo, da se upoštevajo stališča UK ZSMS, ki so se izoblikovala skozi razpravo v lanskem letu. Tu gre za samoupravni sporazum, po katerem fakultete združujejo sredstva za interesne dejavnosti. Vztrajamo tudi pri enotnem obravnavanju vseh študentov ne glede na kraj bivanja. Vsi študentje morajo imeti **enake možnosti za vključevanje v interesne dejavnosti**.

Klubi študentov so dali pobudo za **formiranje strokovnih društev** oz. strokovnih svetov ali nekaj takega. Ta združenja naj bi se oblikovala po posameznih fakultetah, UK ZSMS pa naj bi njihovo delo povezovala in jih vključevala v reševanje problemov študentov. Ta združenja naj bi dajala strokovna mnenja o aktualnih problemih študentov in družbe. V začetku bi uporabljali že obstoječe znanje, kasneje pa bi se usmerili v raziskave.

Boni

Izsek iz mnenja PUK ZSMS o uspešnosti reševanja študentske prehrane:

V letu 1983 smo s precejšnjimi težavami uspeli organizirati sistem regresiranja prehrane študentov. Po treh mesecih se je potrdilo, da začetne težave niso presežene in da bomo morali napraviti določene spremembe v sistemu organiziranja. Prihaja do anomalij, še posebno na tistih fakultetah, ki nimajo urejenih ustreznih razdeljevalnic hrane. Menimo, da težave obremenjujejo delo in ovirajo uresničevanje zastavljene akcije, vendar pa se je v tem času tudi potrdilo, da je organizirana prehrana za študente, eden od malih korakov, ki vsaj načelno prispevajo k izenačitvi položaja študenta s položajem delavca v združenem delu.

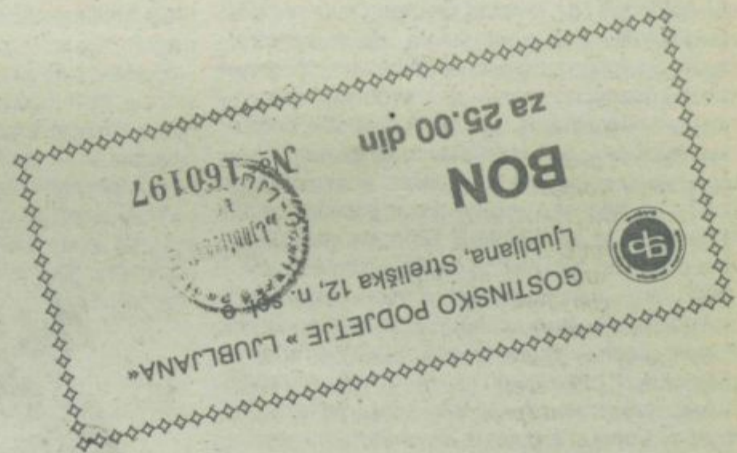
Dolgoročno moramo stremeti k takšni organizaciji, ki bo omogočala enoten pristop v vseh sredinah, kar pa je povezano s pomočjo širše družbene skupnosti za ureditev centralne razdeljeval-

jo tudi dobijo.

Naj povem še to, da so direktorji povedali, da je med študenti in natakariji prišlo do mnogih dogovorov, zaradi katerih so nekatere natakarije tudi odpustili.

K temu bi dodal še informacijo, da z občino Ljubljana-Center tečejo dogovori o izgradnji centralne razdeljevalnice hrane, ki naj bi jo postavili neke v centru mesta. Filozofska fakulteta pa bo v februarju podpisala pogodbo s TOZD Zdravstveno varstvo za pridobitev kletnih prostorov Aškerčeve 14. To bo za silo. Ti problemi se intenzivno rešujejo in vse, kar se bo še naprej dogajalo, bomo delali absolutno v sodelovanju z ZMS.

Suštaršič: Stališča glede bonov so si še najbolj različna. Nekaj ljudi je prepričanih, da je Mari-borski koncept najustreznejši (tako hvaljen v Delu!) — kupovanje bonov za celotno kosilo s po-

nice hrane za fakultete v središču mesta...

Suštaršič: O bonih in subvencioniranju študentske prehrane smo pred kratkim razpravljali na komisiji za socialni in ekonomski položaj študentov. Po naši presoji sta dve stvari taki, da zahtevata ostre ukrepe. Prvič; **odpraviti je treba ekscesne pojave** pri uporabi bonov in drugič, zagotoviti moramo **možnost za prehranjevanje na vseh VDO**.

Naša razmišljanja pa so usmerjena tudi v pravno drugačnega predloga za subvencioniranje prehrane študentov, ki se bo približal predlogu podpisnikov družbenega dogovora o štipendiranju. Sveda bomo upoštevali specifične razmere na naši univerzi (vse VDO nimajo prehranjevalnic, gre za okoli 20.000 študentov, ki so razmetani po vsej Ljubljani). Osnovno vodilo bo: vsi študentje, ki potrebujejo subvencionirano prehrano, naj

pustom v višini ljubljanskega bona t.j. 25 din — in da zagotavlja pomoč socialno najšibkejšim. S preprostim računom smo dokazali, da to ne more biti res. Študent namreč potrebuje še okoli 300 starih jurjev na mesec za prehrano, če hoče uveljaviti subvencioniranje toplega obroka. To pa socialno šibkim prav gotovo ne ustreza. Celjani plačujejo realizacijo, se pravi le uporabljene bone. Mi pa smo izbrali najslabšo varianto. Bone plačamo v naprej, ne glede na porabo. Pokazalo se je, da številni boni ostajajo po domovih, okrog 10% pa jih ostane na fakultetah. Zato je ZSMS predlagala, naj Univerza tiska **enotne bone** in naj se prekine plačevanje vnaprej. **Plačuje naj se porabljene bone**.

Predlagali smo tudi, naj bi odpravili ekscese (prehranjevanje v »elitnih« lokalih kot sta Vitez in Maček, plačevanje cigaret in pijače z boni ipd.).

● Nekako smo prilezli do tretje številke Tribune v tem šolskem letu. Začetek izhajanja Tribune je bil tudi eden od sklepov propadle decembrske volilno-programске konference Univerzitetne organizacije ZSMS. Obenem je bil to edini sklep v zvezi s Tribuno, ki je bil tudi realiziran; kdor pogleda kolofon, lahko ugotovi, da še vedno nimamo odgovornega urednika, čeprav bi ga morali dobiti do novega leta. Predsedstvo UK ZSMS pa je ta rok iz tehničnih razlogov podaljšalo do sredine januarja. Iz »tehničnih razlogov« je rok že sedaj krepko prekoračen. Posledica takega zavlčevanja, pa naj so razlogi zanj taki ali drugačni, je lahko seveda samo, da »zadeva Tribuna«, ki se vleče že več kot leto dni, od prve zaplembe, vsem skupaj dokurči, da se javnost več ne bo zanimala zanj, potem pa bodo na svoj račun prišli mrhovi-

Sedanji trenutek Tribune

???

narij, ki imajo s časopisom takšne ali drugačne interese.

Druga pomembna posledica je tudi, da je sedanje delo časopisa improvizacija, ki je za sredstvo obveščanja nedopustna. Uredništva in kroga sodelavcev ni, za vršilca dolžnosti odgovornega urednika pa se sprti od številke do številke igra ping-pong na sejah predsedstva. Prva številka, kjer se je kot odgovorni podpisal predsednik UK, je nekaj pomenila zgolj zaradi dejstva, da je Tribuna po več kot šestih mesecih spet izšla, zato pa je bila druga številka, ki jo je pripravila ista ekipa, že precej boljša. Nadaljni napredek je onemogočila odločitev predsednika, da funkcije pri Tribuni ne bo več opravljal. In spet so se začele debate o novem vršilcu dolžnosti.

V tem času je bila zelo popularna varianta »tret-

jega kandidata«, ki naj bi bil salomonska rešitev v pravzaprav umetno napihnjenem antagonizmu med kandidata Viličem in Zormanom. Tretji kandidat se je našel, vendar potem očitno nihče ni vedel, kaj bi z njim. Predsedstvo mu je ponudilo, da bi skupaj z Viličem uredil pričujočo številko, vendar iz te zveze ni bilo nič, in kmalu je odstopil od kandidature. Sklep predsedstva je bil, da funkcijo odgovornega urednika, v primeru da se kandidata ne sporazumeta, prevzame v.d. glavnega urednika, vendar do tega ni prišlo. Na »telefonski seji« se je predsedstvo naknadno odločilo, da bo to številko le uredil tov. Vilič. Bojda zato, da se izkaže in pokaže, kaj zna in zmore. Tudi prav. Vsebine te številke še ne poznam, ocenjevali jo bomo skupaj, ko bo izšla. Vendar pa gre vsekakor za novo improvizacijo in nedoslednost, ki jih je bilo v zadnjem času okoli Tribune že precej preveč.

Skeptiki že govorijo, da bo februarska volilno-programska konferenca nesklepčna in bo potemtakem Tribuna še nadalje brez odgovornega urednika, brez uredništva, brez koncepta. In se bomo potemtakem na Predsedstvu še naprej od številke do številke nategovali v nedogled. In Tribuna ne bo več študentska in še manj časopis, temveč slepo črevo, spomenik anemičnosti delegatskega sistema na Univerzi.

Zatorej mislim, da se moramo vsi, predvsem pa osnovne organizacije po fakultetah, zavzeti, da stvari pridemo do konca, da se odločimo za odgovornega urednika, kdorkoli že bo, da bo Tribuna lahko začela redno in nemoteno izhajati. Ali pa tudi če gre vse dokončno v p.m. — vsaj ne bo mogel nihče več ribariti v kalnem.

Tomi Gračanin,
v.d. glavnega urednika

Kjer ni kruha, tam so olimpijske igre

● V času razpadajočega Rima so množice zahtevala dvoje: kruha in iger. Kako je bilo s kruhom, ne vem. Mogočni Koloseum pa mi pravi, da iger ni manjkalo.

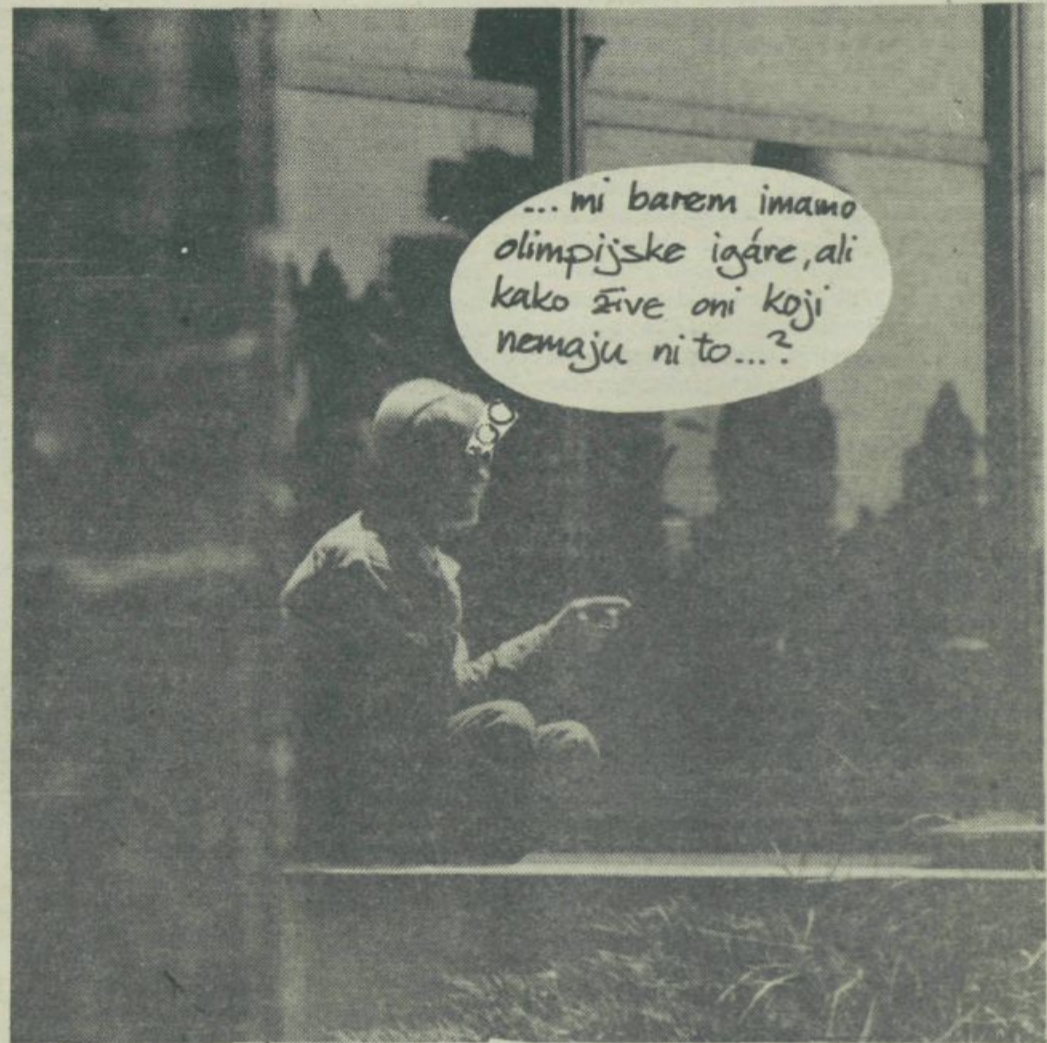
Tako kot jaz o starih Rimljanih, bodo zanamci razmišljali o nas. Da nam kruha manjka, bodo prebrali v starih časopisih. Da pa nam (olimpijskih) iger ni manjkalo, pa jim bo pravilo Sarajevo.

Ljudske igre in njim pripadajoča radost so pomemben element družbenega premirja. Vlada

viada, ljudstvo se zabava; v deželi sta red in mir. Upam, da se naši smučarji zavedajo, pomembnosti svoje družbenopolitične funkcije, ki jo v tem trenutku imajo. Če se je ne, je še čas, da zaostriamo njihovo odgovornost. Ta družba trenutno potrebuje red in mir, da bodo delajoči lahko pridno delali in odplačevali dolgove. Vsakršno vznemirjanje javnosti in njeno nezadovoljstvo z igrami bi lahko povzročila, da bi ljudstvo zahtevalo uresničitve svoje prve zahteve — kruha.

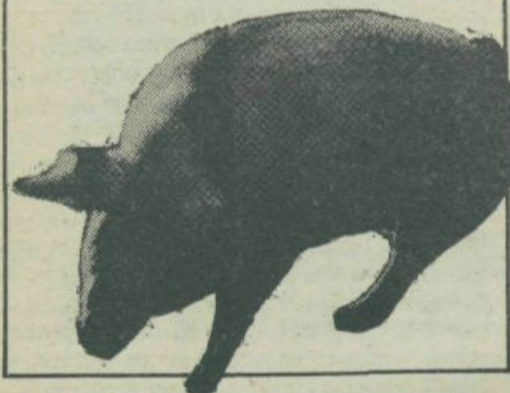
Olimpijske igre imajo pomembno funkcijo pri odplačevanju dolgov. Ljudstvo bo precej rajši plačevalo obresti za svoje nepredvidno ravnanje z gradimi kapitalisti iz Hollywooda, če bo vedelo, da se je v svoji nepredvidnosti vsaj prijetno zabavalo. Dolgovi, ki nam jih bodo olimpijske igre pustile, bodo ostali edini, za katere bo ljudstvo mislilo, da jih je res samo najelo in zapravilo.

D.V.

Praščja farma

(kratki kurz politične ekonomije)

● Psihadelični občutek mrakobe in igra številki sta povzročila, da je letos George Orwell tisti, ki navdihuje številne masturbante, da do konca izpraznijo svoje nepotešene, fukotožne možgane skozi orgazmično onaniranje o svobodi, ki je sužnost, nevednosti, ki je moč itd. A svoboda, domovina, ljubezen... so tako ali tako že tolikokrat nategnjene besede, da jim kakšen samozadovoljen fukec nikakor ne bo škodoval, jalovosti navkljub. Ob vsesplošni hysteriji 1984, pa se izgublja ena od Orwellovih najbolj genialnih intuicij. V Živalski farmi je tesno povezal, čeprav samo skozi umetniško alegorijo, svobodo s prašiči, kravami in kurami. Toda sumimo, da je bil tudi Orwell eden iz plejade tistih novoveških mislecev, ki je proizvedel nekaj, ne da bi vedel, kaj. V tej luči je glede na tok zgodovinskega dogajanja Živalska farma veliko bolj usodno povezana z usodo slovenskega naroda kot pa razvpito 1984.

Slovensko nacionalno vprašanje, vprašanje obstoja tega malega, skozi vso zgodovino tlačnega in izkoriščanega naroda, ni več toliko vprašanje grozečih apetitov narodov, ki ga obkrožajo, pač pa vse bolj vprašanje boja, neizprosne boja za obstanek med Slovenci in prašiči. Kot gobe po dežju rastejo rakaste rane prašičjih farm na telesu zelene Slovenije in ogrožajo temelj našega obstoja — domačo grudo, grudo iz katere so vzklili naša zavest, naš ponos in naša svoboda.

EVERY WHERE LITTLE PIGGIES...

Svoboda, kot jo razumejo prašičerejci, je svobodna reja in prodaja prašičev. In da bo ta v blagor vsega občestva prinesla čimveč cvenka, je treba prašiče čim ceneje vzrediti in čim dražje

prodati, po možnosti na konvertibilno tržišče, da tako prispevati k izboljšanju devizne bilance države. Toda tam konkurenca zbija cene in izvoz je zaradi zaščite domačih proizvajalcev omejen doma pa vezna vlada v skrbi da delovni ljudje in občani svinine ne bi samo poželjivo gledali in se niti ne dli sline, zamrzuje cene. Pri oblikovanju cen svoboda ujeta v kruto realnost zakonov tržišča in državnega intervencionizma, zato pa v veliko nesrečo slovenskega naroda prašičerejem svoboda ni okrnjena v eksperimentiranju s čudežnimi formulami notranjih rezerv pri reji prašičev. Da bi znižali stroške in tako povečali profit, je potrebno gojiti čimveč prašičev na čim manjšem prostoru, saj to zniža porabo energije in dela na kg svinine. Tako rastejo širom po Sloveniji nove in nove farme s po 10, 20, 30 tisoč prašiči in rekordi stalno padajo, saj menda v Pomurju razmišljajo o prave prašičjem megapolisu — farmi z 80.000 prašiči. Začelo se je s tako imenovanim »ihanskim čudežem«, ki so si ga v začetku z velikim zanimanjem hotile ogledovat številne domače, kasneje pa tudi tuje delegacije na visokih nivojih.

Prašičerejce prašič zanima seveda samo kot svinina, kot blago za prodajo, kot žival pa je samo nujno brezno stroškov. To, da mora žreti, zapolnjuje prašičerejce z razmišljanji, kako ga čim ceneje in čimprej nafutirati do prodajne teže. To, da tudi serje, pa jih navaja na eno samo misel — kako se na najlažji način znebiti gnoja. Tu pa se odpira eno iz mnogih vprašanj slovenskega naroda.

... LIVE THEIR PIGGY LIVES

Navkljub pozitivni zakonodaji, ki ostru štiti pitne vode in najstrožje prepoveduje njihovo onesnaževanje (in zakon je kot tisti butalski znak — Turkom vstop najstrožje prepovedan), gnojnica s teh (in drugih) farm nemoteno teče v podtalnico in jo zastruplja skupaj z rodovitno zemljo. 25.000 prašičev pa onesnažuje kot mesto s 320.000 prebivalci, da o smradu, ki se ob ugodnem vetrcu širi s teh gnojišč, niti ne govorimo. Avstrijska zakonodaja zato prepoveduje koncentracijo več kot 299 prašičev na enem kraju, nemška pa je še strožja. Letos je bilo pri nas več pomorov rib prav zaradi spuščanja gnojnice v potoke reke, kršilci zakonov pa so bili obsojeni na simbolične kazni — za škodo, ki je znašala 200.000 din, so plačali 5.000

din, za igranje samo za ribe, ampak za nas same. Največja slovenska mesta so že ubadajo s stalnimi problemi oskrbe z zdravo pitno vodo, če postimo ob strani nekatere lokalne ekološke katastrofe, kot je bila tista na Igu, kjer se je vodo zastropilo prebivalstvo. Na nov podvig se odpravlja Hmezad, ki v okolici Zalca nad rezervno podtalnico, hoče zgraditi farmo za 80.000 prašičev. Kljub protestom 7000 prebivalcev mu bo to verjetno uspelo, saj je kljub temu, da so ljudje bolj enaki od prašičev v tem primeru številčna premoč prašičev tolikšna, da se tudi občina verjetno ne bi rada odpovedala masnemu dohodku, ki bi ga imela od te dobičkonosne proizvodnje.

Mistifikacijo v stilu — kaj moremo, drugače pa bomo brez svinine in brez dohodka — je treba razbiti. Na številnih manjših farmah bi lahko pridelali

ravno toliko svinine, gnojnico in gnoj pa koristno uporabili za izdelavo bioplina, s katerim bi lahko zadovoljevali velik del energetskih potreb teh farm, za gnojenje obdelovalnih površin in travnikov. Velike farme to že po svoji naravi onemogočajo, toda zaradi svoje narave koncentrirajo velike količine kapitala na enem mestu in tako v temeljih ustrezajo »naravnim zakonom« akumulacije kapitala v pogojih blagovne produkcije!

PRIHODNOST SVETA BO TAKO KOMUNIZEM ALI SVOBODNA PRAŠIČEREJA!

A. Klemenc

Nemir želje

Zarjavelost starih resnic je dolgočasna in mimo njih zdrsnemo z olajšujočim zdehanjem že stokrat prežvečenega. Zehanje pa se izkaže za idoitsko ravnanje, ki pozablja, da morajo biti tudi najbolj plehke resnice zdravega razuma podvržene stalnemu toku samoreprodukcije, če se hočejo okriti s starostjo, toku, ki ne izvira iz teh resnic samih. Dokler šarimo le po njih, nam na koncu ne ostane nič drugega, kot da trdnemu ateizmu navkljub odkrijemo njihov iracionalni, nadzemski izvor, in tega danes, ko vlada duh samonikle racionalnosti, ne gre obešati na veliki zvon. Biti moramo pač na zgodovinskem nivoju in zgodovino ignorirati, da lahko vzamemo stare resnice kot take in jih skozi spekulativnost lastnih idej prodajamo kot sveže žemlje. Da bomo lahko dobro trgovali, pa moramo poznati tržišče in trenutno je moderno mešetarjenje s psihoanalizaci-

stičnimi spekulacijami o neki »ujetosti v željo«, spekulacijami, ki so blizu človeški duši« in ki se lahko povrh vsega hvalijo še z znanstveno utemeljenostjo.

O tebi Moj-mir je beseda, kajti mir, s katerim obravnavaš stare istine, tvoji želji ustvariti emancipatorski nemir med študenti navkljub, ohranja samo mir obstoječega stanja. Da si iz arzenala starih resnic potegnil prav tisto o antagonizmu odnosa med učencem in učiteljem, gre prej pozdraviti kot očitati, da pa jo potem poštrihaš s ceno farbo, ki jo je moč danes kupiti v vsaki ljubljanski štacuni z modnim intelektualizmom, pa prej spominja na kavboja, ki je svoje ostarelo kljuse na sveže poštrihal in ga poizkušal prodati za novo, še preden se je barva posušila, kot pa na prispevek k razjasnjevanju nastanka starih istin.

Reformacija in protireformacija ustave —

Robert Krohn in Najdan Pašič

Dialektika je tudi v različnostih postvarelega (katerega izražajo formalije) v določeni dimenziji (za katero je že pravilo jemati čas). Nam draga država nam dialektičnost svojega logosa dokazuje že s prav matematično pravilnim spreminjanjem svoje normativne pravno-institucionalne (z)gradbe. 1946, 1953, 1963, 1974... Vsaka dekada ima svojo državno farmo. Ena permanentnost naše revolucije je v permanentnem spreminjanju naše normativne institucionalno-pravne državotvornosti.

Druga permanentnost naše revolucije pa je v permanentni revolucionarnosti naših državotvorcev.

Tako kot ima Alan Ford svojega Prvaka, ki svojo vsakodnevno modrost v poveljevanju svoji organizaciji v niksonovski Ameriki črpa iz svojih izkušenj, ki si jih je pridobil v srečanjih s Cezarjem, Napoleonom in podobnimi že dolgo rajnkimi bučarni, tako imamo mi svoje Prvake, ki svojo samoupravno modrost črpajo iz svojih izkušenj, ki so si jih pridobili v svojih kominternskih in informbirojevskih časih, v posebnih trgovinah za funkcionarje, posebnih letoviščih za funkcionarje (in ostale pomembne in zanimive posameznike) in tovrstnih revolucionarnih prostorih. Ti isti Prvaki, ki so svojo revolucionarno državotvornost že večkrat (do)kazali, so spet stopili na oder, spet so vsi reflektorji uperjeni nanje. Vedno znova se nam v vsakodnevnosti prikazuje Fassbinderjev image hrepenenja Veronike Voss: Starci vedo vse, kar bi mladi morali vedeti. Starci in zdravniki. «Sistem je perfekten, samo ljudje niso perfektni.» In kaj ostane mladcem (ljudem sedanji-

ka), Robertom Krohnom, drugega, kot pa da si najamejo taksi (če si ga morejo) in se odpeljejo v naslednje desetletje?

Draganu Bartoloviću

Naslovljeni je, vključujoč se v »kritične razprave o delovanju političnega sistema« v Komunistu, glasilu ZK Jugoslavije in ZK Slovenije (Ljubljana, 20. januarja 1984, str. 5). Interpretirajoč »sklepni del« dolgoročnega programa gospodarke stabilizacije zapisal:

«Gre torej predvsem za sistemska vprašanja, popačenja pri izvajanju sistema, prakso, ki odstopa od sprejetih določil ustave ter sistemskih in drugih zakonov. Zakaj je prišlo do tega in kako priti iz tega absurdnega položaja, katerega končna posledica je neuresničevanje z ustavo določenega položaja delavskega razreda v združenem delu in družbi, na to naj bi odgovorila kritična razprava, ki se je že začela.»

1. Kaj so »predvsem sistemska vprašanja«? So to vprašanja, ki postavljajo pod vprašaj sistem? So to vprašanja, ki jih v svojem sistemskem jeziku postavlja sam sistem in nanje tudi sam odgovarja s svojimi sistemskimi odgovori? So to vprašanja, ki...?

2. Naslovljeni sam opredeljuje, kaj so »predvsem sistemska vprašanja«. To so tista vprašanja, na katera se odgovarja, zakaj oz. kako so »popačenja pri izvajanju sistema, praksa, ki odstopa od sprejetih določil ustave ter sistemskih in drugih zakonov«.

3. Torej so »predvsem sistemska vprašanja« režimska vprašanja. Za svoj predmet nimajo poli-

svoje znanje. Prav tako ocena ni odvisna samo od znanja, saj nanjo vplivajo številni »dejavniki« (spol, videz, socialni izvor študenta itd.), ki podzavestno vplivajo na ocenjevalca. Govorice, ki krožijo po hodnikih in bifejih fakultet, tako dobijo svojo znanstveno podlago, vendar ne mislim ponavljati tistega, kar je odlično posredovano v knjigi Steinarja Kvaleja: IZPITI IN RAZREDNO GOSPOSTVO — gre bolj zato, da poskušamo zajeti Kvalejev »manjkajoči zorni kot«. »Poznanstvenje konflikta samo zase prav nič ne prispeva k njegovi odpravi, v nereflimirani poziciji do totalitete družbenih odnosov vodi lahko samo do psevdoradikalizacije, (ki proizvede fantazmo o rabljih in žrtvah) s strani študentov, oziroma s strani znanosti do psevdoracionalizacije — iskanje objektivnega merila, ki ni zavezano nobenim subjektivnim kriterijem, ki je torej neodvisno od kakršne koli družbene posredovanosti svoje lastne možnosti. Tu pa se skriva obenem z negacijo osebnega individualiziranega konflikta med študentom in profesorjem tudi negacija emancipatornega potenciala tega konflikta — individualno izkustvo nela-godja izpitnega rituala skozi nedosebni odnos, ki je, svoji odtujeni formi navkljub, ena od možnih osnov refleksije lastne pozicije.

Znanost, ki je dala študentom v roke orožje v njihovem boju za reformo univerze, obrača to orožje proti študentom samim, njen cilj je prav v vzpostavitvi tistega, kar je predhodno spodbudila — vzpostavitev objektivnosti ocenjevanja logična posledica postulata, na katerem je znanost družbeno utemeljena, samoprevare o objektivnosti ne glede na družbeno razmerja, skozi katera je posredovana. Za tehnokrata, ki v izpitnem režimu ne vidi mehanizma rekrutacije inteligence, ki je vselej inteligenca vladajočega razreda, mehanizma, skozi katerega se ponotrani (internalizirajo) vrednote in vcepi sama miselna forma tega razreda, je »rešitev« problema objektivnega ocenjevanja lahko zgolj tehnična. Vse sile znanosti se uperijo v izdelavo svojega fetiša — objektivnega merila. Ker pa je na obeh polih razmerja učenec učitelj neki osebek, katerega objektivnost je toliko objektivna, kolikor je subjektivna, se ta gordijski voz lahko razreši le na ta način, da se na eni strani osebek spodseka. In to je lahko samo učiteljeva stran, kajti učenec je individuum le toliko, kolikor je učenec, kajti ta je individuum (egoistični sam svoj jaz) v nastajanju in torej individuum le v odnosu do učitelja, ker je le preko učitelja v odnosu do vseh drugih učencev kot individuum individuumov. Zahteva po individualnem študiju je nerazumevanje bistva šole — razmerja učenec: učitelj, ker individualni študij prizna učenca kot takega za individuum. samega učite-

tični sistem, ampak njegov normativni pravno-institucionalni model.

4. Srečen je lahko tisti delavski razred, katerega družbeni položaj določa državna zakonodaja!

Re-forma-cija

Mogoče naši kritični razpravljalci o političnem sistemu res ne vedo: »politični sistem« in »ustava ter sistemski in drugi zakoni« sta prav tako različna pojma kot »oče« in »mati«, katerima ustrezata prav tako različni dimenziji dejanskosti. Dvema tako različnima prostoroma odtujene človeške prakse razen dveh različnih odtujajočih čutnih dejavnosti ustrežata tudi dve različni formi odtujene zavesti — politologija in pravo kot znanosti.

Zmrznjeni od cen

● Zamrznitev cen. Cene ne naraščajo več. Kdor samovoljno dvigne ceno, je državni sovražnik. Zakon je zakon, pa čeprav je samo začasni ukrep. Ukrep je treba izvajati, pa čeprav je nejasen (tako je bilo slišati iz uradnih krogov blizu ZIS). Samoupravljalci na malo nižjih nivojih se sprašujejo — kako??? Naivno so prepričani, da mora jasni akciji biti vodilo zelo zelo jasna misel. Že Aristotel je vedel, da mora gospodar znati ukazati to, kar mora suženj znati narediti. Ne čudimo se torej, če se ukrep ne izvaja!

Druga točka naše diskusije pa je reakcija od spodaj. Če se namreč ukrepa ne da izvajati, je za to nekdo odgovoren. Vprašujemo: zakaj ZIS izdaja nejasne ukrepe in prijateljsko svetujemo, da se v prihodnje ravna po Aristotelovi ugotovitvi.

Druga možnost je, da ustanovimo podZIS, ki bo zadolžen za izostritev jasnosti ukrepov ali v

Ne pišem prvi, da sedanje razprave o političnem sistemu kažejo, kako bomirana je naša politologija (glej npr. Slavko Čuruvija: U poplavi dijagnoza tek jedno rješenje, Danas, 17. 1. 1984). Že to, da se kopja lomijo ob vprašanju spremeniti ustavo ali ne, kaže, da so v ofenzivi pravniki (in pravomani); prav zato ni nič čudnega, da je »kritična razprava o delovanju političnega sistema« vse drugo, samo razprava o političnem sistemu ni. Kako razpravljati o političnem sistemu SFRJ, ko pa nimamo niti najosnovnejših študij o njem? Vse, iz česar lahko izhajamo, je, da ima frazeologija, kateri smo priče, ustrezno čutno-praktično dejanskost v političnem sistemu.

Dejan Verčič

kakšni drugi smeri okrepimo državotvorno dejavnost ZIS.

Kaj na ukrep pravi empirija? Kaže, da bodo nekatere tovarne končnih izdelkov, ki so bile prepozne z vlogo (ukrep jih je prehitel), prisiljene prodajati izdelke po isti ceni, kot kupujejo sestavine za ta isti izdelek. Dodano delo se na trgu izkaže kot nično. Ob mesecu se to pozna v žepu. Socialna varnost delavcev je s tem ogrožena. Torej: da bo ta država bolj delavska, mora zbrati »odločnost in pogum« za načrtovanje dolgoročnejših rešitev in v ta proces vključiti delavce in strokovnjake. Drugače povedano, ustavititi moramo ofenzivo družbenih sil etatizma in prekreniti razmerje sil v prid razvoju in nadaljnjemu poglobljanju samoupravnih odnosov.

Zamrznitev cen. Zamrznjeni so samoupravni odnosi STOP
BORI AVGUŠTIN

Ker je ta antagonizem od boga dan, kot se razume iz tvojega članka v prvi letošnji Tribuni, je to, da profesorji premestijo željo po znanju z željo po znaku (me hudičevo zanima zakaj in edina razlaga na tvojem nivoju je verjetno profesorska zloba, ki korenini globoko nekje v Nezavednem), prav tako lahko samo rezultat božjega razodetja, s katerim je Gospod razsvetlil tvojo glavó. Mene pa zanima izvirni greh, kajti dokler se ne vprašaš po njem, se ujameš v narcisoidno intelektualistično željo po znanju, ki reproducira samo sebe. Tako ti ni dano spregledati, da se znanje »vselej reproducira skozi totaliteto družbenih odnosov in da se totaliteta teh odnosov na svojevrsten način reproducira skozi znanje, toda, kar je najslabše, ideja o »čistem znanju«, ki je bojda »želja« študentov, vzpostavi napačno »polje« konflikta, saj družbeno razmerja, ki se zrcalijo v odnosu učitelj: učenec, polarizira v poenostavljeni obliki čisto medsebojnih odnosov. Dokler pa se bije bitka na tej ravni, torej med študenti in profesorji, je učenca poraz zagotovljen že vnaprej.

OBJEKTIVNOST OCENJEVANJA

Železna kletka izpitnega režima je tisti okvir razrednega gospodarstva, v katerem to dobi prived medsebojnega razmerja med študenti in profesorji. V izpitni situaciji kot kroni izpitnega režima se prived razgali v svoji najčistejši obliki — kot osebno gospodarstvo učitelja: nad učencem. Orožje, s katerim razpolaga prvi, odloča o eksistenci drugega.

Ugovor učenca je, da je učiteljevo ocenjevanje neobjektivno. Čeprav se tega zavedata oba pa skozi izpitni rituala prav objektivnost ocenjevanja, ne glede na to, kaj si o njem mislita. Nekaj, kar je zavesti individua dano skozi osebno izkušnjo, je skozi postvarelost družbenih odnosov negirano in v taisti zavesti potlačeno — izpit je del družbenega vzgojno-izobraževalnega sistema in kot tak mora biti izveden, njegova izvedba pa je hkrati priznanje njegove objektivnosti, v odnosu do katere so tako učiteljeva kot učenčeva sumničnja v objektivnost ocenjevanja le subjektivne kaprice.

Znanosti gre zasluga, da so te kaprice preko psiholoških, pedagoških in andragoških analiz izpitne situacije dobile tudi svojo znanstveno utemeljitev — nekaj, kar ima družbeno težo objektivnega. Študije so dokazale, da negodovanja študentov niso le psihološka racionalizacija neuspeha, posledica lenobe in nepripravljenosti, ampak da v izpitni situaciji o objektivnosti ne more biti govora, saj že sam psihološki pritisk, kateremu je izpostavljen, študentu onemogoča, da pokaže vse

lja pa se ne da odstraniti, lahko se ga samo zamenja in zamenja se ga tako, da se ga odstrani kot dejansko osebo v izpitnem ritualu, s čimer pa učitelj ni dejansko odstranjen, ie v neposredno razmerje med dvema individuuma, od katerih eden to še ni, se vcepi posredniška vez.

Kolokvij, pismeni izpiti, so prvi v procesu de-subjektivizacije, njena še nepopolna odprava v pogojih množične proizvodnje blaga »akademska delovna sila«, kajti dejanski učitelj še naprej opravlja svoje dejansko delo — ocenjevanje, čeprav tu nič več v neposredni, vselej moteči prisotnosti svojega učenca. Ker je ta dejansko odstranjen iz razmerja do učitelja, kot je učitelj odstranjen iz razmerja do dejanskega učenca, pa je kljub temu v tem razmerju še zmeraj prisoten, čeprav skozi hieroglif na papir prenese govoro in ne več v svoji moteči pojavnosti. Učitelj se na vse kriplje prizkuša rešiti svojega preletstva — ocenjevanja dejanskega učenca. Do nedavnega je bila to nemogoča naloga in slaba rešitev je bila v tem, da je del ocenjevanja učitelj prepustil tistemu, ki ne ocenjuje — asistentu. Toda svojega preletstva se s tem ni rešil, nasprotno, postal je ocenjevalec par excellence — ocenjevalec ocen svojega asistenta. In spet enkrat gre zasluga znanosti, da je odpravila možnost sleherne subjektivne kaprice dejanskega učitelja, tako da je objektivizirala vse dejanske kaprice vseh učiteljev. Rezultat so standizirani vprašalniki, ki jih obdela nekdo, v čigar objektivnost ne gre dvomiti — računalnik. Tako je odpravljena še ena učenčeva svoboda, svoboda, ki je prisotna le negativno — svoboda formulacije odgovora. Tu so odgovori dani že vnaprej. Freedom of choice, it's all you get.

Boj prot sformaliziranim študijskim režimu

Nekaj, sicer v temelju naivna zahteva študenta, je tako spodbita. Zahteva po vrednotenju njegovega dejanskega dela in interesov in ne njegovega vsakokratnega kameleonstva do zahtev profesorjev, njegovega opičjega posnemanja njihovih žargonov, njihovega »teoretičnega vedenja« in vse ostale kreme, ki spada k mistiki univerzitetne vzvišenosti. Ta zahteva v svoji naivnosti proizvede svoje nasprotje — do skrajnosti sformaliziran študijski režim, v katerem je edino aktivno opravilo obkroževanje v naprej danih odgovorov. Če konvencionalni ocenjevalni režim učenca nauči, če že nič drugega, vsaj zvičajnosti izigravanja nasprotij med svojimi učitelji in s tem prepoznavanja različnih družbenih pozicij, katerih personifikacije so, potem je standardiziran izpit, ki ga izdela kakšen državni komite za izobraževa-

nje, triumf tehnokratskega totalitarizma in udejanjenje represivne vloge šole v njeni »najvišji, dovršni zgodovinski obliki«.

Naivnost študentske zahteve je, da zahteva nemogoče — objektivno ocenjevanje, namesto da bi spodbudila že samo možnost objektivnosti katerekoli ocene. Zahtevati objektivno ocenjevanje znanja je nesmiselno, saj ocenjevanje samo v temelju spodbija znanje, kajti študent je prisiljen zamenjati svoje znanje za oceno, nekaj čisto kvalitativnega za nekaj čisto kvantitativnega, vrednost njegovega znanja se izraža le v ekvivalenci z oceno, ki mu jo da učitelj, in ker ta lahko primerja študentovo znanje samo s svojim, zato učitelj ne sprašuje učenca tistega, kar ta ve, ampak tisto, česar ne ve, učenčovo znanje je družbeno priznano samo toliko, kolikor se ga da zmerti skozi učiteljevo. Dejansko znanje pa je daleč od akademskega »čistega znanja«, ampak je znanje, ki nastaja skozi probleme, nastale v procesu protislovnega gibanja neke dejanske družbe, s tem pa vselej zapopadeno subjektivno in možno samo kot tako, kot tako pa vselej v nasprotju z obstoječo družbo, ki poskuša znanje zapopasti kot tako, t.j. kot objektivno.

Objektivnost ocenjevanja se ob uvajanju standardiziranih izpitov v sedanjosti izkaže za naivno vero preteklosti, vendar bi bila v sedanjosti zahteva po odpravi ocenjevanja zahteva utopične prihodnosti, utopične v svoji slepoti za objektivnost družbenih odnosov.

Ena od dimenzij študentskega boja pa je boj proti formalizmu ocene in birokratski prisili zagotavljanja prisotnosti na predavanjih s pomočjo represivnih sredstev. V zadnjem času takšno »zaostrovanje odgovornosti« jasno kaže, da so možnosti individualnega, zasebnega študija kot oblike (pozitivnega) eskapizma od izobraževalnega mlina ure štete. Študent kot posameznik vedno težje izigrava »mlin« in skupna študentska akcija se bo prej ali slej pokazala kot nujna. Toda akcija, ki ne bo reflektirala lastne pozicije v sistemu izobraževanja ter mesta in vloge le-tega v družbi, bo kmalu zapisana hudiču. Na točki samorefleksije, ko je potrebno obračunati z »buržujem v sebi«, pa se enotnost študentskih zahtev zlomi in študenti kot homogenega kategorija so na tej točki samo ideološka mistifikacija.

Res je, na potezi so študenti, vendar na osnovi preprostega dejstva, da akcija pripada njim, ker so pač (zaenkrat) manj vključeni v hierarhično piramido izobraževalne norišnice, zaostrovanje spopad kot spopad med študenti in profesorji (v smislu Razrednega sovražnika) — pris — prispeva samo k ohranitvi statusa quo.

A. Klemenc

● Ali nam lahko po izkušnjah na Tribuni poveš, kakšne so težave pri formiranju ali boljše reformiranju nekega mladinskega glasila, s čim se je potrebno soočiti in na kaj računati?

Tribuna nisem jaz ustanovljala, zato tega ne vem. Ko sem pristopil k Tribuni, je bila vsa administrativna mašinerija pripravljena, čakala je le, da jo nekdo požene v pravi zagon. Ves birokratski stroj nam je bil na razpolago, potrebno je bilo samo odpihati prah z njega. S »finančno maso« nismo imeli neposrednega stika, mi smo se praktično ukvarjali zgolj z ideološko-političnimi in organizacijskimi vprašanji delovanja Tribune.

Mislila sem na težave, ki nastopijo v trenutku, ko skupina entuziastov poskuša oblikovati revijo, ki ni primer vsakdanjega revialnega tiska, ki je odraz nepisanih življenjskih realnosti. Tribuna do vašega nastopa ni bistveno izstopala. Kaj ste kot novo uredništvo storili, da bi »prodrli« v »nemo« množico študentov?

Že od vsega začetka je bila jasna tendenca, da je potrebno potegniti rez, rezimirati delo starega uredništva, ga zavrniti kot neustreznega, insuficientnega. Predvsem pa je bila naša avtonomna kritična namera razviti elemente politične diskusije znotraj samoupravnega demokratizma, izhajajoč iz stališča tega družbenega roba, na katerem se je Tribuna vselej — že znašla, če drugače ne, že per definicionem.

To je bil naš temeljni poseg v tiste nevrvalgične točke, ki jih navže v svojem krčevitem boju za obstanek samoupravnega demokratizma. Tukaj je bilo treba poseči z brezkompromisno kritiko, ki pa bi je ne smeli zamehjevati s tisto famozno »kritiko vsega obstoječega«, ampak bi morali vedeti, da nosi ta »kritična kritika« s sabo tudi refleksijo svojih ideoloških temeljev. Mi smo vedno vedeli, da govorimo kot študentje, da naša pozicija ni zunaj mreže določenih družbenih odnosov, ampak da je vedno temeljno znotraj nje, da ji vedno pripada, da tudi mi nismo zavarovani pred iluzijo objektivnosti....

Povsem jasno je da naša pozicija ne more biti drugačna od drugih, da ne more biti pozicija objektivnega posestnika, konzumenta resnice tistega, ki ima resnico oblasti, tistega, ki enostavno razpolaga z njo. No, in tukaj je prišlo do kratkega stika. Danes je namreč oblast tista (sicer so to že stari štos), ki nastopa z mesta, na katerem lahko reče:

»Pri nas ni političnih sovražnikov. Včeraj smo v čisti odpravi zadnjega.« Skratka, oblast je tista, ki ima nevtralen zunanjo pozicijo glede na vse ostale. Mi seveda nismo hoteli pristati na to deli-

tev, tako kot tudi mnogi drugi »misleči subjekti« v tej družbi nočejo, in tukaj je potem vozlišče našega spopada z disfunkcijami našega samoupravnega sistema.

Pa vendar: Tribuna je glasilo slovenske mladine, glasilo Univerzitetne konference ZSMS.

To ni čisto res! Izdajatelj Tribune je UK ZSMS, sicer pa je Tribuna glasilo ljubljanskih študentov.

Kje potem iskati kakršnokoli povezavo in skupna izhodišča UK ZSMS in Tribune?

Že od vsega začetka smo hoteli pobegniti od nevarnosti, ki se vsiljuje vsakemu uredništvu, ki štarta z mesta: računati mora na to, da je glasnik neke določene skupine, populacije študentov. Temu smo se poskušali izogniti tako, da smo si izbrili legitimno pravico nastopanja NE v imenu neke populacije, NE v imenu kake grupe, ki nujno prinaša parcialen uvid v situacijo. Poskušali smo enostavno zaobrtniti polje, v katerem lahko študent govori samo kot študent, s tem, da smo mislili na mrežo vseh simbolnih odnosov, ki tvorijo patologijo vsakdanjega samoupravljanja, torej, da študent bistveno pripada tej mreži, ne pa recimo mreži relacij univerza — UK ZSMS.

Ves čas smo bili mnenja, da nas kot študente bistveno prizadevajo odločitve v Beogradu ali v slovenskih državnih in partijskih organih, čeprav nas po definiciji kot študente to vendarle ne bi smelo prizadevati, ko je naša stvar problematika in »vprašanje univerze«. Ali z metaforo povedano: mislili smo, da ni naša naloga spremljati samo problematiko razdeljevanja brezplačnih kosil študentom in vprašanje prostega časa, ampak smo bili prepričani, da je za pozicijo študenta odločilna ravno razdelava tistih ideoloških mehanizmov, ki lahko sproducirajo reklamno geslo: »študentom študentska vprašanja«.

Torej, potrebno je narediti tak inverzen poseg v celo prizorišče in preiti v analizo (npr. eseistično-teoretsko analizo, politično, če se že hoče...) in razdelavo tistih mehanizmov in tistih ključnih točk politične mašinerije, ki sploh lahko prinese na dan stališče »študentom študentska vprašanja«, »kmetu kmečka vprašanja«, seveda »partiju partijska vprašanja« in v zadnji konsekvenci »oblasti oblastna vprašanja«.

Obrat, ki smo ga mi uvedli, pa rezultira v tem, da (ko gradacijo stopnjuješ oz. se ti razgrne) vidiš, kako je največja nevarnost v tem, da bi se dalo stališče »študentu študentska vprašanja« zamejnati z »oblasti oblastna vprašanja«, kakor »v postopke oblasti naj se ne vmešava nihče«. Prav tu je bila Tribuna najbolj nevarna, a to so že druga področja najinega pogovora....

Kako pa ste vse te svoje zamisli in kritične pogleda na današnje družbeno stanje poskušali posredovati širšemu krogu bralcev? Vaš »novi« koncept Tribune je vsekakor zahteval precejšnjo animacijo širšega kroga somišljenikov in s tem tudi sodelavcev.

Mislim, da bi bila delitev — grosso modo — vseh študentov naslednja: pišočih in NEPIŠOČI. In logično je, da imaš minimum pišočih, ki delajo za maksimum beročih. Nesmiselno in iluzorno bi namreč bilo igrati na karte velike ekipe piscev, ker te inhibirajo od tvoje izobrazbe, od lastnega interesa do zmožnosti, do bolj tehničnih problemov, ki se z njimi soočiš. Zato smo delali več ali manj vse sami in najprej ne glede na to, koliko piscev bomo imeli za sabo. Prepričani smo bili, da je karta, ki jo izigravamo, adut v tej družbi in v tej situaciji, in da mi vedno dobimo s tem adutom. To se je tudi pokazalo navsezadnje v dveh zaplembah: Tribuna smo takoj razprodali, prvič po več letih se je začelo o Tribuni govoriti v javnih medijih. Skratka, Tribuna je postala dejavni moment na medijskem prizorišču, kar še nikoli ni bila, to pa istovrstno govori o tem, da je odpiranje tistih vprašanj, ki jih je Tribuna pač tako odpirala, lahko za ta čas plodna in produktivna. To pa pomeni, da so tudi bralci »začutili« odpiranje in razdelavo, analizo in kritiko vseh tistih problemov za svoja, začutili kot tisto »pristno« potrebo tega časa. Zato so se lahko prepoznali v tem pisanju in ga zato tudi brali in torej stopali prav s tem pisanjem v »ploden dialog«. Prav zato mislim, da ni potrebno imeti na tisoče piscev, če delajo slab časopis. Važno je, da se lotiš tistih vprašanj, ki jih zavest množice še ni pripeljala do pojma in tvoja osnovna naloga je tedaj artikulirati tisto problematiko, ki jo večina tvojega potencialnega bralstva čuti kot perečo;

Rada bi napisala groteskno zgodbo o ping-pong igri, v kateri bi vsak igralc rad obdržal zase papirnato žogo, imenovano TRIBUNA. A igralcev je preveč in v moji moči ni, da bi jih lahko vse enakovredno vključila v to zgodbo, zato ostane mi le vprašanje preteklosti:

Aleš, zakaj si zapustil Tribuno?

Januarja 1984 do septembra 1984
(Aleš Debeljak — glavni urednik Tribune od 1984)

kot aktualno, ki bi se jo bilo potrebno sedaj resnično lotiti, ampak je bralec ne more artikulirati, ker spada v skupino beročih in ne pišočih. To pa je tudi vzrok, da Tribuna v obdobju »svojega izgubljanja« v neki »teoreticistično-proletarski deviaciji« ni takorekoč zanimala nikogar več.

In vendar je bila Tribuna razgrajbena med množico in ne zgolj med študenti! Prav ta zaprti mali krog pišočih v Tribuni pa je istočasno sprožil v javnosti val očitkov o elitnem elitizmu Tribune.

No, to seveda ni res! To je breme, ki ga Tribuna naloga zgodovina — to je fantazma nedostopnosti in elitnosti. Očitek o litističnem pisanju je le ovira v piscih samih, ki je fantazmatično pogojena z mestom in vlogo Tribune; kajti v trenutku, ko nekdo pomisli, da je zanj previsok nivo pisanja, enostavno izključen iz igre, v kateri ne more več nastopati, ker sam sebe zavaja s tem, da pošlane žrtev lastnega mita, ker ga pač sproducira tako, da je Tribuna zdaj mitsko »visok« časopis, do katerega smrtniki nimajo dostopa. To pa seveda ni res, to je le dvorezen meč tudi za redakcijo same.

Ali ni to ena oblika manipulacije z ljudmi? Nikakor! Če človek sam sebe v Tribuni elitni časopis, ne da bi mu manipulacija dala to vedeti, ima s tem aprioristični predodredek, še preden je sam prestopil tistih deset korakov, ki ga ločijo od redakcije. In v trenutku tega predsodaka nima pravice govoriti o njeni manipulaciji, ker ni prebil sklenjenega risa svoje utvare. In to, da je Tribuna elitna, ni nič drugega kot utvara!

Kako pa opravičiti paradoks: vedno manj razumljiva Tribuna, ki pa jo »neosveščena« množica istočasno pokončuje?

Ravno obratno! Mislim, da je Tribuna postala vse bolj dostopna, da smo v enem trenutku prešli tri faze pisanja: najprej — cum gratia salis, seveda — popolni hermetizem (npr. teoreticistični izpad), nato žurnalizem in na koncu — dostopen populizem. Torej nikakršno nedostopno ali zaprto pisanje!

Kako obrazložitev pa veliko ljudi še vedno očita Tribuni zaprtost in elitističnost ter nezaznavnost.

Da, to se govori! Že samo dejstvo, da so to ljudske govorice, je dokaz za reliktno, pol zaprto družbo in seveda neartikulirano bralstvo. Ni slučaj, da pisma bralcev v Telesku in Delu izpričujejo osupljivo nizek nivo pismenosti. To je pač (med drugim) tudi zasluga usmerjenega izobraževanja. Ljudje ne znajo več izražati svojih misli v pregledni, koncizni obliki. Namesto tega jih lahko podajajo samo na način ropotarnic različnih vtisov in impresij ter jih kot take posredujejo naprej. To pa ustvarja ustno izročilo, ki kroži tako okrog. Za Slo-

● Eksperimentalno gledališče Glej je po kratkem obdobju stagnacije, ki je bila povezana tudi s preselitvijo iz prostorov na Poljanah v nove prostore na Gregorčičevi, letos zopet začelo delovati s polno paro. Predstave Ela, Rožnati trikotnik in zadnja, Hardcore, potrjujejo staro alternativnost in kvaliteto Gleja. Predvsem o sedanjem trenutku v Gleju smo se pogovarjali z Matjažem Zupančičem, umetniškim vodjo gledališča Glej in režiserjem predstave Hardcore.

— Kdo pravzaprav sestavlja Glej?
»Lahko bi rekel, da smo skupinica zanesenjakov. Z Darjo Dominkuš sestavlja umetniško vodstvo Gleja, honorarno pa zaposlujeemo tehnično ekipo mladinskega gledališča. Za vsako predstavo se zbere posebna igralsko—izvedbena skupina. Z Darjo sva volonterja, zaradi velikih stranskih stroškov pa nam malo sredstev

ostaja za izvedbo programa«.

— Kakšna je finančna situacija Gleja?
»Finančne težave so akutne. Lani smo od občinske kulturne skupnosti Ljubljana—Center prejeli 1,2 milijona dinarjev, kar se sliši veliko. Vendar imamo sedaj zaradi stalnih prostorov na Gregorčičevi 3 poleg najemnine še dodatne stroške za elektriko, vodo, amortizacijo dvorane in še za kup drobnarij. Poseben strošek je tudi oglaševanje predstav v množičnih medijih. Vsi ti stroški pa krčijo programska sredstva, s katerimi moramo po pogodbi letno pripraviti tri predstave.«

— Kako bi opredelili Glej?
»Eksperimentalno gledališče Glej je nastalo konec 60. let in se je vključilo v gibanje evropske gledališke avantgarde, ki je vtisnila močan pečat gledališču 20. stoletja. Danes stari eksperimenti

Glej, glej — GLEJ!

ne vplivajo več na sodobno avantgardo, čeprav jo še vedno opredeljujejo. V zadnjem času pa Glej zopet postaja teater, ki z radikalizacijo gledališkega izraza in z obravnavanjem marginalnih družbenih tem vzburja slovensko gledališko javnost. Vse predstave, ki so nastale v Gleju, pa družijo dejstvo, da so lahko nastale le v Gleju in nikjer drugje. Gledališča 80. let ni mogoče ustvarjati brez poznavanja eksperimentalnih dosežkov 70. in 80. let, brez poznavanja Grotowskega, Shumann, Sailnerja, Becka, Strehlerja, Brooka in drugih.

— Kakšno je zanimanje občinstva za Glej?
»Zanimanje občinstva za Glejeve predstave se je neverjetno povečalo. Vse predstave igramo pred razprodanim avditorijem, vstopnice pa običajno rekordno hitro prodamo. Glejevo publiko v glavnem sestavljajo študentje, intelektualci in vojniki. Seveda pa odlični obisk ne vpliva na izboljšanje materialne situacije.«

— Kako dojemaš gledališče?
»Gledališče je zame v prvi vrsti dogodek na nivoju ekstaze, petične energije in emocionalnega šoka. Ta šok potem animira še drugo ravnino, ki pa je izrazito miselna, problemska in apolitična. Zame je vsebina gledališča v njegovi formi, saj me vsebina kot samostalna kategorija ne zanima. Vitalna inspiracija za gledališče je svet, v katerem živimo, ki pa se zadnje čase vedno bolj spreminja pod vplivom razvoja tehnologije. Živimo v industrijski družbi, v planetarnem kaosu, kjer se pod krinko vsakdana sproščajo divje obsedenosti. Gledališče, po mojem, razkriva ta stanja in jih opredeljuje.«

Pomemben pa je tudi drugi vidik. Če je družba vpeta v ideološki horizont, potem je teater, ki ga ta družba pogojuje, izrazito ekscesen in anarhisti-

cen pojav. V vseh totalitarnih družbah je teater pod strogo cenzuro, saj je eden njegovih najpomembnejših elementov — dogodek. Kot tak nosi elemente spontanosti, improvizacije in seveda nepredvidljivosti. Teater je vedno ekstrakt določene preteklosti, obenem pa vedno znova živ dogodek in kot tak minljiv. To je njegova največja pomanjkljivost in obenem prednost, pa tudi njegova najradikalnejša specifičnost.

— Kako bi ocenili značilnosti ljubljanske gledališke scene?

»Ljubljana ima glede na velikost populacije zelo veliko število profesionalnih gledaliških ansamblov, ki pa jih še posebej zanimivo dopolnjujejo neformalne gledališke skupine (Gledališči Ane Monro in diska FV). V Gleju nismo kot v nekaterih drugih etabliranih gledališčih obremenjeni z nadaljevanjem nacionalne gledališke kulture. Ljubljanska gledališka scena, takšna kot je sedaj, pa potrjuje to, da je vsako gledališče odraz določenega segmenta družbe. Značilnost vsakega posameznega gledališča se oblikuje v soodnosu z drugimi gledališči in seveda tudi z drugimi medijskimi zvrstmi.«

— Kaj pripravljate novega v Gleju?

»Prva naslednja premiera v Gleju bo predstava Moskva—petuški, ki jo bo dramaturgiral in režiral Igor Likar. Nov gledališčni projekt v Gleju pripravljata tudi Vito Tauffer, vendar mi podrobnosti še niso znane. Jeseni pa bomo sam režiral predstavo z naslovom Zbor po besedilu Errola Braya v prevodu Branka Gradišnika. Tudi v teh predstavah bodo kot doslej v glavnem sodelovali ljubljanski igralci in študentje Akademije za gledališče, radio, film in televizijo. Seveda pa je Glej odprt za gostovanje vsem neinstitucionalnim gledališkim skupinam.«

MARJAN LACIČ

eni jo to zelo slabo in za take ljudi obstajajo v znanstvenih rubrikah. V Tribuni smo poskušali to uveljaviti, a ni bilo nikakršnega odziva. Zato mislim, da nihče, ki govori, da je Tribuna elitna, nima te prave, dokler ni sam poskusil priti vanjo! Drastično, ampak tako je!

Veliko boljše bi bilo, če bi za stopnjo pismenosti in populacije poskušali kaj narediti. Vse bolj naravnost postaja očitna zgovornost dejstva, da je vse manj ljudi, ki znajo pisati. Na to plastično kažejo vse same diplomske naloge, ki sicer pripadajo ljudem, ki nosijo titule intelektualcev. Z diplomsko preložitvenim prag univerze in s tem že funkcioniraš kot intelektualci — ne glede na to ali znaš ali ne znaš pisati. Veliko »zaslugo« za tako »nepismenost« ma prav gotovo vsakodnevna informatika, ki povzroča, da bralec ne ve, kaj se z njim dogaja. Zato bi bila velika napaka, če bi se Tribuna spremenila v prostor populističnega pisanja (na primer) o koncertih, ker bi tisti trenutek izgubila vsak dejni koncept in tako postala samo poštni nabiralnik za ljudi, ki imajo minimum volje, da napišejo dve tipkani strani. Res je sicer, da se pri nas zelo veliko »pisari«, a zelo malo je zares prepričljivega in kritičnega.

V Tribuni ste vsekakor odpirali kritična razmišljanja. Sama kritika pa je zelo daleč od novih poti in poskusov spremeniti dano stanje.

Mislím, da ni tako. Mi smo odpirali vprašanja, zabave, umetnostnega diskurza, usmerjenega šolstva v tej družbi, vprašanje filmske kritike, pa tudi vprašanja delitve političnega odločanja, mehanizme delegatskega sistema, stopnje oz. nivoja študija na univerzi... Vse to smo odpirali in to ne samo s povzetki citatov in s statistiko, ampak smo vedno vpisali tudi svojo lastno interpretacijo. In to je že dovolj, saj s tem odpiras prostor, v katerem se lahko bralec odloča za ali proti. S tem, ko interpretiraš in se kritično opredeliš od istih faktov, ko »factum brutum« ni več »factum brutum«, ampak postane teorija, ko so dejstva šele v luči teorije in je ta posredovana z interpretacijo, se lahko opredeliš do njega za ali proti — in tega je vse manj v našem revialnem in dnevnem tisku. Pisec se opredeli in s tem »povabi« tudi braleca, da se opredeli. Če pa ostajaš v okvirih praktičiranja našega »rumenega« tedenskega tiska, vsaj kar se političnih vprašanj tiče, pa lahko samo navajaš povzetke, ki le zarišejo situacijo. Tako se samo navrže osnovne konstante, elemente polja, ki ga odpira, s tem pa ga ne interpretira, ne prebere ključnih točk in tako ne more strukturirati niti svojega mnenja — avtorskega — niti mnenja bralcev. Tako je.

Ani to stvar delitve časopisov in revij? Nekateri časopisi imajo namen zgolj informirati o določenih dogodkih, drugi jih oceniti, tretji opisati...

No, jaz ne bom delal analiz posameznih publikacij, vendar pogledajmo že Teleks, ki bi moral biti zaostren, polemično usmerjen tednik. Včasih se je hvalil s sloganom »gremo do konca«, danes pa je le bleda slika tistega prvega Teleksa, ki pa je spet bil le bleda slika nekaterih drugih, južnih, srbskih, hrvaških polemičnih revij, ki uživajo ugled tudi v tujini. In danes je kot bleda slika blede slike Teleksa popolnoma zvođen. In to ravno tisti časopis, v katerem naj bi prihajala do izraza sama polemika — samokritika, kjer naj bi bil privilegirani prostor soočanja mnenj. Seveda ne moreš zahtevati od Dela, da izključno avtorsko komentira vse stvari, ima pa tudi Delo svoje komentatorske strani, ki pa jih milo rečeno, ne izkoristi v okviru tistih možnosti, ki so že vzpostavljene.

Tribuna je bila v letu 1983, v času vaše redakcije dvakrat zaplenjena. Čemu se mora izogibati publikacija, da ne pade v tokove prepovedi razširjanja?

Menim, da se sploh ne sme zgolj instrumentalno »izogibati«! Gre za visoko etično odgovornost, tudi profesionalno in politično, človeka, ki je odgovoren za vse tiste, ki so objavljali, torej za prakso neke čvrste uredniške politike.

Zakaj pa je do zaplenbe prišlo?

Še vedno stojim za tistim, kar sem napisal v Tribuni po zaplenbah in mislim, da sem se opredelil točno! V okviru »globalne« politične strategije, ki bi seveda upoštevala vse razmere, vsa naključja in vozlišča vseh aktualnih dogodkov, bi bilo nemara pametno umakniti sporne tekste. Po isti vesti pa bi s tem vrgel samega sebe in časopisno redakcijo v čudno luč, če bi seveda odstopili od svojih konceptov in projektov. Človek se ne sme »istrčavati«, kot se temu reče v političnem žargonu, ne smeš delati neumnosti. Če znotraj redakcije presodiš, po dogovoru in analizi, da je tekst objavljen, nimaš več kaj čakati — članek moraš objaviti. To je minimum novinarske etike, ki ga mora človek imeti! Od tega minimuma navzdol pa je samo še sterilnost malih, drobnih hlapčičev — to pa je poteza, ki najbrž ni več novinarska ali pa, paradoksalno, šele od tu naprej. As you like it. Zaplenili so Tribuno, ker smo objavili dokumente. Očitno so nam, da se to še nikoli doslej ni zgodilo (namreč, da bi kakšna publikacija objavljala dokumente o lastni zaplenbi). Nas pa tradicija v tej luči ni obvezovala in smo dokumente še naprej objavljali. Končno pa so iztaknili neke povzetke iz prvega inkriminiranega teksta in to je bil tudi

povod za drugo zaplenbo. Seveda smo po tej zaplenbi obširno utemeljevali pravno zgrešenost in pravno nezakonitost tega postopka, a kaj bi to! Včasih prav taki postopki mečejo senco na avtonomijo pravnega kolešja tudi pri nas...

Kdo je pravzaprav opravil to cenzuro?

Kakšno cenzuro? Saj pri nas ni cenzure! Saj je povsem jasno. Tako kot vse publikacije mora tudi Tribuna na mizo k javnemu tožilcu. Pred tem pa prav gotovo »zaide« tudi na nekatere druge mize partijskih organov, npr. mestnega komiteja. Le-ti mislijo oz. se bojijo, da morajo »totalizirati« politično sceno v tem smislu, da morajo vsi potencialno ogrožujoči teksti iti skozi njihov filter. Menim pa, da je to politično kratkovina in gotovo tudi nerentabilna investicija, ker s takim postopkom ljudi vsaj odbija, če že ne napravi apatične.

Dve zaplenbi Tribune sta sprožili val negodovanja in dvoma v svobodo tiska pri nas. In najbrž tudi izven slovenskega prostora.

No, saj ravno to sem povedal. Taki filtracijski postopki, ki se jih očitno poslužuje partija, so bolj »škodljivi« za pozicijo partije same v tem družbenem sistemu kot še tako »škodljiv« tekst, ki je bil objavljen in za katerega verjamem, da ga tako rekoč še videl ne bi. Tako pa smo pričali, da so največ reklame dali in najbolj popularizirali Tribuno prav ti sodni postopki in partijske intervencije. Ne zdi se mi potrebno, da bi moral dati odobrenje za vsako številko partijski organ, ker je že profil same redakcije družbeno določen. Sredstva družbenega nadzora so osredinjena in zgoščena v izdajateljskem svetu, v izdajatelju — to so stvari, ki so tudi v samoupravnih in pravnih aktih določene. Postopek, ki se je pripetil Tribuni, je samo indeks neke popolne dezorganizacije, nekega razpadanja mreže, v katero smo zapleteni. Vse to pa človeka determinira in tudi zrevoľtira, kar pa je paradoksalno. Menim, da so taki cenzurni postopki in taka filtracija pač medvedja usluga partiji in je zmaga nad Tribuno pač pirova zmaga, kajti šele po teh zaplenbah smo mi lahko organizirali okrogle mize na fakultetah, ki so imele presenetljiv odmev in ga še danes imajo, in šele po teh zaplenbah smo prodali vso naklado Tribune v dveh urah in šele po zaplenbah smo postali zanimivi za vso javnost... Dovolj naivno je, da »fantje« tega ne vidijo in da partijska mašinerija še vedno tako funkcionira.

Kolikšno svobodo imajo pisci za objavljanje člankov?

Seveda, to naj bi pomenilo, da vsakdo napiše, kar pač hoče. Vendar pa to ne pomeni, da je redakcija časopisa nastavljena zato, da bo le sortirala bolj ali manj artikulirana mnenja. Redakcija

ima selekcijski značaj, glavni in odgovorni urednik morata vedeti kakšen koncept zastopata in kakšen koncept prakticira časopis, ki mu načelujeta. Če v redakcijo pride tekst, ki ne ustreza slogovnim zahtevam in s tem, ne nivoju objavljenosti, govori pa o nekem drastičnem primeru, ga je potrebno popraviti in popravljenega objaviti. Izogibati pa se je treba člankon oz. informacijam, ki so razumljivi in namenjeni samo določenemu, ozkemu krogu bralcev.

Mnogi študentje niso pošiljali svojih člankov v Tribuno, ker je bil zanje nivo pisanja prezahteven in previsok, sama tematika pa premalo študentska.

Objavljali smo stvari, za katere smo mislili, da so bolj mobilizacijske kot pa zgolj zanimive zaradi novice. In gotovo smo bili instruktivni, saj so se mnogi naučili pisati prav pri Tribuni. »Mi gradimo ceste in ceste gradi nas« ali: mi delamo časopis in časopis dela nas. Nismo pa nikoli dobivali takih pisem, ki bi jih zavračali.

Ali je mogoče govoriti o kakšnih vplivih na Tribuno v času vašega uredništva? Na primer vplivi Nove revije?

Zakaj misliš, da bi morala imeti neke vplive? Mi smo bili samostojni in nikakršna podružnica Nove. Če so bile podobnosti, te niso bile namenske sistemske, konceptualne. Če so bile podobnosti v kritični analizi in opredeljevanju družbenih deformacij, pa to govori samo o naravi deformacij samih bolj kot pa o nekih skupnih izhodiščih Nove in Tribune. Ne gre za nobeno sistemsko zvezo!

Ali je mogoče, da bi Tribuna vendar postala vseštudentski časopis, da bi lahko v njej objavljali tudi tisti študentje, ki niso tiplčni predstavniki »piščočega« sloja?

Najbrž sploh ni potrebno, da bi tak časopis obstajal. To bi bil le pele—mele, poštni nabiralnik za vsakogar.

Zakaj si zapustil uredništvo Tribune?

Mislím, da sem storil največ, kar se je s Tribuno dalo narediti. Vrnil sem ji njeno izgubljeno ime, privedel do nekega nivoja, da je dobila v družbi zopet svoj odmev. Sedaj naj pa drugi prevzamejo moje mesto, ker bi se jaz sicer samo ponovil v nadaljnjem konceptu Tribune.

Tatjana Gregorič

šernovih nagrajencev »celo« pop ustvarjalec! Seveda pa je priznavanje in vrednotenje dela v »neustaljeni« kulturi dokaj počasen proces, ki se največkrat zaključijo šele v tistem trenutku, ko je vrednota že prerasla svojo primarnost in usmerila kulturne ustvarjalce v drugi kanal.

Priznamo danes pop, rock, punk glasbi status kulture? (in če ji, kakšen je le-ta?)

V Sloveniji se je od leta 1978 pa do danes pojavilo nešteto skupin, ki naj bi predstavljale takolimenovana progresivna gibanja v rock glasbi. Takšen epitet pa so glasbeni pisci in spremljevalci »natikali« predvsem ljubljanskim skupinam in jih označili za punk bende. Leta 1983 pa so se začele stvari nekoliko spreminjati. Pozornost so vzbujale tudi skupine izven Ljubljane in glasbena forma teh skupin ni bila več punk.

Kultura je....
kultura je....
kultura je....

(To je kotichek za kulturo.)

ZABAVA (ZAKAJ PA NEI?)

»Družba ima tako kulturo kot si jo želi.«
Ali pa ima tudi tako (zaželjeno) zabavo?

Veliko bolj je bil v tej glasbi (Neljubljančanov) prisoten t.i. novi funk. Nekaterim bendom pa bi zelo težko našli vzornike in izhodiščne točke njihovega muziciranja. Najbolj enostavna razlaga tega pojava bi bila naslednja: izrazita centralizacija glasbe in ideoloških gibanj, ki jo spremljajo, je prešla v čas decentralizacije kulture (kot oblike zabave). Nedvomno je, da je v takšni splošni razlagi veliko resnice kot tudi neresnice same. Ob takem razmišljanju pa je zanimivo ugotavljati, kakšna je danes prisotnost teh »novo nastajajočih nepunkovskih« skupin in javnih medijih: med tem, ko je njihova prioriteta v radijskem mediju, je v televizijskem praktično enaka kot pred leti (TV programi mladinske kulture so pač tempirani na točno določen čas).

Pisanje o teh skupinah, popularnejšega značaja, pa se v tisku razlikuje predvsem v tem, da mo-

rajo pisci (rock kritiki) napisati in spregovoriti več o sami glasbi kot pa o njeni ideološki plati. In to prav gotovo zmanjšuje posej oz. odmika nekatere rock kritike od njihovega posla(nstva), saj je potrebno določeno glasbeno znanje in njeno poznavanje in ne zgolj opisovanje spleta okoliščin, v katerem se določen (rock) koncert odvijal.

Navedena dejstva prav gotovo narekujejo komercialni potencial vseh teh »novejših« skupin, saj se ves čas govori o njih kot o... pop skupinah. To naj bi med drugim pomenilo tudi to, da te skupine niso tako ideološko obarvane, kot so bile skupine prejšnjih šestih let. S to ugotovitvijo se strinja večina zagovornikov kot tudi nasprotnikov le-teh skupin. Ta navidezna nebojevitost pa skupinam omogoča lažji dostop do državnih institucij, ki v njih več ne vidijo sovražnika. S tem je tem skupinam omogočena graditev kariere po pravilih show buisnessa. Seveda je ta neideološka obarvanost glasbe pri mnogih od teh skupin navidezna, kar pa — kot kaže — zadošča za čuvarje morale. Videti je vse v redu. Ob te na novo nastale skupine se veliko manj spotikajo razsoditelji naše kulture, skoraj nobena vrata jim apriori niso zaprta, lahko veselo snemajo in celo do plošč prihajajo.

Ali po tem lahko pričakujemo, da bodo slovenske glasbene skupine doživele takšno ekspanzijo, kot se je to pred leti zgodilo v Zagrebu? Verjetno, da ne. Kajti tradicija predhodnih let tudi na nove skupine meče senco abskurnosti. Gramofonske hiše namreč še vedno ne verjamejo v to, da so te skupine »kaj boljše« in temu primerna je tudi reklama za navedene skupine. Torej so te skupine onemogočene prav na tisti točki, kjer naj bi začele prosperirati.

Slovenska skupina, ki ima svojo ploščo, je pomovana za uspešno, če proda osnovno naklado cca 5000 izvodov in če so kritike v tisku ugodne. Kaj več pa ne bi nihče hotel tvegati. Založbe namreč ne verjamejo v komercialnost teh skupin. Po drugi strani pa imajo skupine takšne založbe kot si jih zaslužijo. Večina njih se ne more izkopati iz predstave, da mora biti angažirana tudi v tej t.i. komercialnosti. Duh punka še vedno ni izgubil iz teh skupin in videti je, da skupine na nek način nočejo biti popularne, ker s tem izgubijo avreol progresivnosti.

Sicer pa: »Družba ima tako zabavo kot si jo želi.«

Ali pa ima tudi tako (zaželjeno) kulturo?

TA-MAR

Samoupravljanje je kultura.... Kultura je vedno večja potreba ljudi. »Odštekanci... goni nekam.... idi u pizdu materno....«

In ker je zaželjeno v naši družbi kulturno govoriti in pisati o kulturi kulturno, povejmo naslednje: naša kultura lahko obstaja samo, če lahko dohaja oz. sledi kulturam zunaj naših meja. Ali je to naša kultura trenutno sposobna, ali lahko sploh sledi komu ali čemu? Kultura je vendar vez med preteklostjo in sedanostjo... »ALI JE LAHKO POP USTVARJALEC DOBITNIK PREŠERNOVE NAGRADE?« V zadnjih časih opažamo vedno večje usihanje kulturne publicitete, naš tisk posveča vse manj pozornosti kulturi...? (navsezano na misli P. Bibiča)

Kultura je.... lahko tudi naslednji zapis, ki odpira kanale tiste kulture, ki naj bi bila lahko celo (!) pobudnik, da bo čez nekaj (?) let vstopil v vrste Pre-

študentski časopis

###

Kdo odloča namesto nas?

● 26. decembra 1983 je zvezni zbor skupščine SFRJ brez razprave in po hitrem postopku sprejel Zakon o spremembah zakona o vojaški obveznosti. Predhodno so po seji odbora za LO zvezne skupščine razglasili, da se je omenjeni odbor o spremembah zakona o vojaški obveznosti posvetoval z vsemi prizadetimi ustanovami in družbenopolitičnimi organizacijami in da so vsi subjekti predlog zakona podprli. Ta vest, ki jo je objavil Tanjug 23. 12. 1983 in o kateri v zvezi s predhodnimi dogodki obširneje poroča tednik Mladina v številki 5-84 ima vse pogoje, da bi jo po Jaku Koprivcu imenovali »Laž, ki hoče biti resnica«. Še zdaleč se namreč vsi sodelujoči v razpravi o vojaški obveznosti niso brezkompromisno odločili za podporo predlaganim spremembam. Nasprotno. Očitno je bilo, da od prvega dne razprave predlagane spremembe absolutno podpira le predlagatelj sam, t.j. Zvezni sekretariat za ljudsko obrambo oz. ZIS. Celo organi, kot je npr. Izvršni svet SR Slovenije, so prvotno kot najoptimalnejšo rešitev težav, ki jih ima JLA z deljenim služenjem vojaškega roka za študente (12-3), predlagali skrajšanje vojaškega roka. Kljub celi vrsti stališč, ki so bila ali nasprotujoča predlaganim spremembam ali pa so zahtevala rešitev tudi s predlogom sprememb nezajetih vprašanj, je bilo pred sprejetjem zakona objavljeno, da se vsi strinjamo z enkratnim služenjem vojaškega roka v dolžini 15 mesecev po končani srednji šoli oz. po prvem letniku študija.

Čeprav je bilo v Tanjugovi informaciji rečeno, da se DPO strinjajo s predlaganimi spremembami, ima edina družbenopolitična organizacija, ki je organizirala razpravo, nasprotujoča si stališča. Mladinske organizacije vseh republik in pokrajin so tudi soglašali v zvezi s postopkom sprejemanja zakona o vojaški obveznosti, saj so bile vse proti hitremu postopku.

Kljub temu pa je bil ZAKON sprejet tak, kot je bil predlagan in povrh še po hitrem postopku. Ob tem se postavlja vprašanje, čemu razprava in čemu delegatska skupščina, če se pripomb delegatske baze ne upošteva, niti se jih argumentirano ne zavrne. Enostavno se jift ignorira. Nobene vsebinske razlike ni med tem zakonom in med aktom ki ga npr. predpiše ZVEZNI SEKRETAR za ljudsko obrambo. Postopek sprejemanja zakona, v katerem se ignorira vsa stališča, ki so nasprotna stališčem predlagatelja, je navadna farsa s katero pa se slabo prikriva želja po suverenem obvladovanju celotnega področja SLO in DS.

Tribuna je v številki 2-84 obširneje pisala o vsebini predlaganega in sedaj že sprejetega zakona o vojaški obveznosti, prav tako pa tudi o posledicah, ki jih nov način služenja vojske prinaša v družbenoekonomski položaj študentov. Za celovito informacijo pa je pomembno poznati tudi ozadje postopka sprejemanja zakona oz. instrumente, ki v družbeni praksi omogočajo ignoriranje najširših stališč »baze«.

Že v SR Sloveniji stališč posameznih organizacij in republiških organov ni nihče usklajeval, kljub temu da so bila med sabo deloma različna. Delegati v zveznem zboru iz Slovenije tako enostavno niso zastopali nobenih stališč, zahtevo ZSMJ po normalnem postopku pa so delegati odbora za LO zvezne skupščine proglasili za »neresno in za stališče foruma, ki je odtrgan od baze«.

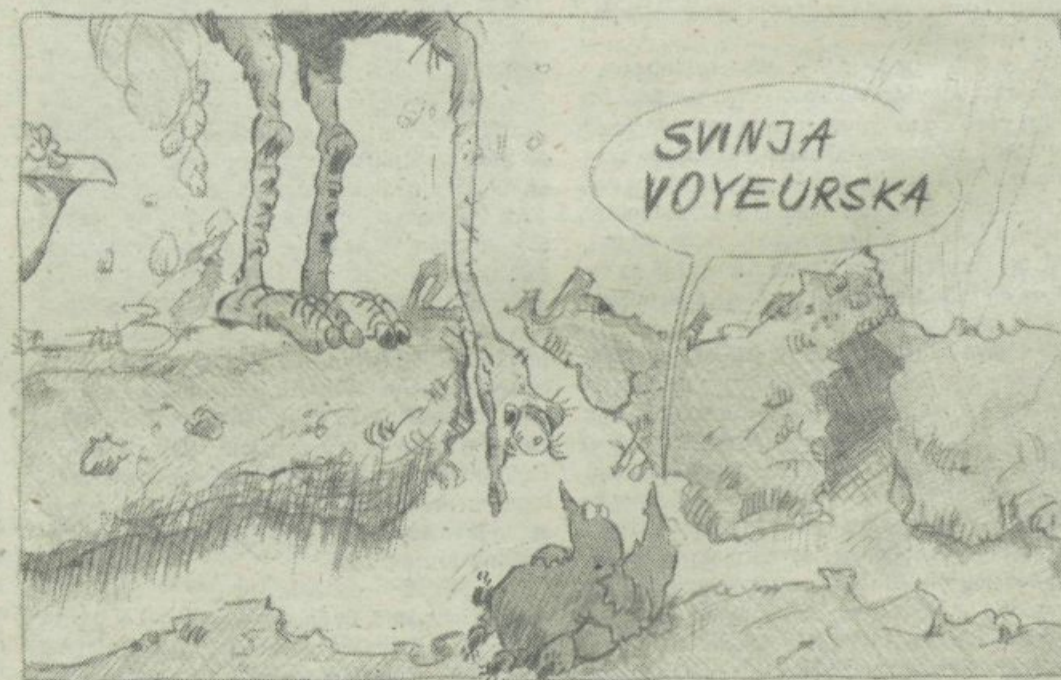
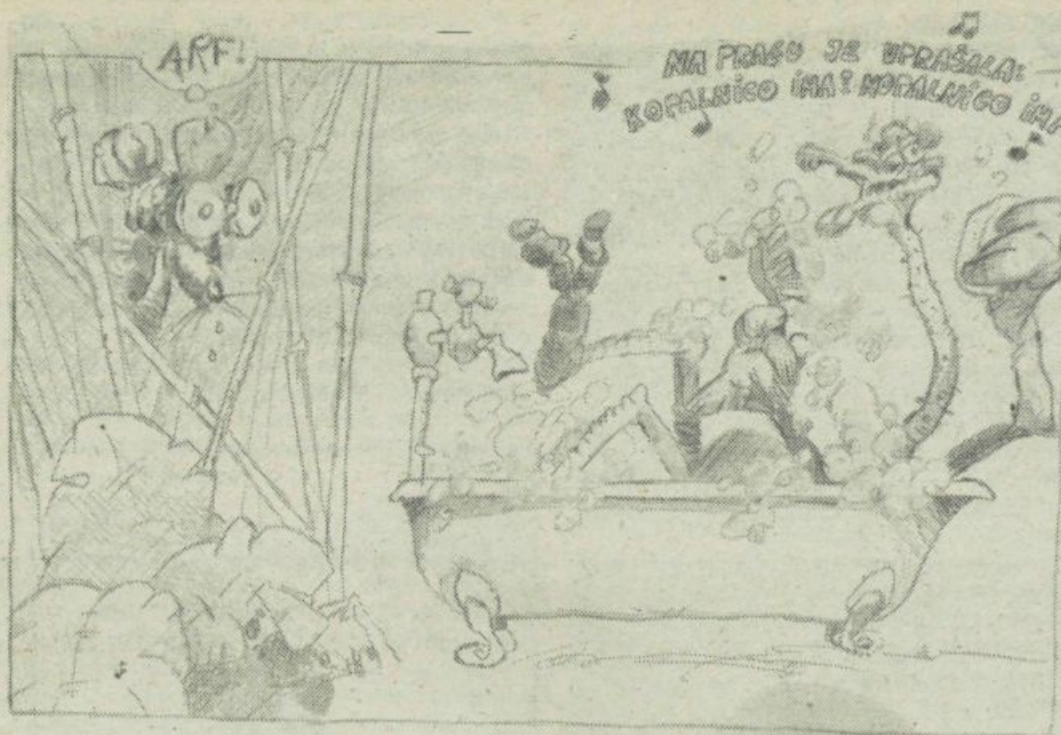
Zakaj v Sloveniji nismo uskladili stališč? Zakaj so naši delegati v Beogradu glasovali proti stališčem lastne delegatske baze?

Takoj po seji odbora za LO zvezne skupščine 1. decembra 1983 in dobre tri tedne pred sprejetjem zakona je predsedstvo RK ZSMS opozorilo na napake v postopku in zahtevalo usklajevanje. Pismo je bilo poslano vodji delegacije v zveznem zboru, dr. Antonu Vratušu, predsedniku slovenske skupščine Vinku Hafnerju ter predsedniku sveta za SLO in DS pri RK SZDL, Slavku Soršaku. Toda tov. Slavko Soršak tudi po tem ni sklical organa, ki bi moral uskladiti stališča, prav tako pa tudi druga dva prejemnika pisma nista napravila ničesar, čeprav je bilo časa še več kot dovolj.

ZAKAJ?

Zakaj je tov. Savin JOGAN, eden izmed delegatov v zveznem zboru na seji Univerzitetnega sveta (Delo, 9. jan.) dejal, da »sprejete spremembe in dopolnitve zakona o vojaški obveznosti odražajo tudi stališče Slovenije«? Kaj je v tem primeru »Slovenija«? Ali mladi, ki so se v razpravi izjasnili proti predlaganim spremembam, niso »Slovenija«?

Strip

Miro Beg

Sredstva javnega obveščanja in javnost nasplo niso posvetili omembe vredne pozornosti niti sami vsebini predlaganih sprememb o vojaški obveznosti niti postopku. To je dokaj nenavadno za družbo, ki mnogokrat postavlja demokratičnost in podružbljenost svojega obrambnega in varnostnega sistema kot svetel vzgled drugim državam. Dejstvo je, da je ureditev vojaške obveznosti in dolžina vojaškega roka v vsakem političnem sistemu primarno politično vprašanje. Pred II. svetovno vojno so npr. v Franciji zaradi razhajanja z ljudstvom glede vojaške obveznosti padale in odstopale vlade. Dolžina vojaškega roka in položaj oboroženih sil v družbi so že od začetka 18. stoletja eno od temeljnih meril za demokratičnost političnega sistema.

Iz vsega povedanega logično izhaja zahteva po odgovornosti vseh, ki so krivi za kršenje postopka pri sprejemanju zakona. Seveda se takoj pojavi vprašanje, ali razmerje sil, ki je omogočilo, da je do kršenja splošni prišlo, lahko prepreči, da ne bo nikakršnih konsekvenc, ki logično izhajajo iz zahteve po odgovornosti in iz dokazov, ki jih je več kot dovolj, da nekateri odstopijo. Nekateri govorijo, da je bilo že vse naprej zmenjeno in da so »najvišji predstavniki Slovenije« že jeseni obljubili zveznemu sekretarju za ljudsko obrambo, da »Slovenija« ne bo odpirala vprašanj v zvezi s skrajšanjem vojaškega roka. Takšne govornice bi lahko mirno preslišali, če vsi materialni dokazi ne bi govorili v njihov prid. Kje je torej resnica? ZA SKRAJŠANJE VOJAŠKEGA ROKA!!

Aleš Jelenc

Usmerjeno izobraževanje - - usmerjeno zaposlovanje

● Usmerjanje izobraževanja je oblika razporejanja pripadnikov določene družbe v prostor družbene produkcije-reprodukcije. Je torej eden izmed mehanizmov strukturiranja družbe same. Logika usmerjenega izobraževanja je logika zaposlovanja, logika zaposlovanja je logika razvoja družbene produkcije-reprodukcije. Izobraževanje torej usmerja tisti, ki usmerja družbeno produkcijo-reprodukcijo.

Naše usmerjanje izobraževanja poteka v skladu s splošnimi družbenimi potrebami. Naša temeljna družbena potreba pa je — uskladitev naše družbene produkcije-reprodukcije s svetovno. 20 milijard dolarjev zunanjih in 140 milijard dinarjev notranjih dolgov so parametri našega splošnega družbenega interesa. In tako parametri našega usmerjenega izobraževanja. Govoriti o kreditu, obrestih, zadolženosti ipd. konec 20. stoletja kot o nečem ločenem od kapitala, je čista neumnost, ne glede na to, v kakšni obliki in v kakšni družbeni funkciji se pojavlja. Logika zadolženosti je logika kapitala, logika odplačevanja dolgov je logika kapitala.

Logika mednarodnega ekonomskega sistema je logika kapitalizma kot svetovnega procesa par excellence. In vključevanje v mednarodno delitev dela je vključevanje v svetovni kapitalizem. (Kapitalizem je že v času svojega nastajanja poenotil cel planet. Ali to kapitalistično enotnost Zemlje priznavamo ali ne, je povsem naša, privatna stvar; ta enotnost na nas deluje tudi brez našega priznavanja njenega obstoja.)

Naša družba se je (preko svojih predstavnikov) odločila, da prestrukturira svoje gospodarstvo v skladu s svojim deležem v mednarodni delitvi dela. Drugače povedano: družbeno produkcijo-reprodukcijo bomo prilagodili njenemu mestu v svetovni produkciji-reprodukciji. Logika našega prestrukturiranja je torej logika svetovne produkcije-reprodukcije. Usmerjeno izobraževanje je tako eden izmed mehanizmov za prilagoditev družbene strukture svetovni strukturi.

Usmerjenci se bodo izobraževali v skladu s splošnimi družbenimi potrebami. Svoboda njihovega usmerjenega izobraževanja je torej svoboda splošnih družbenih potreb. Svoboda usmerjenega izobraževanja je torej v svobodi odplačevanja dolgov in v svobodi logike svetovnega kapitalizma. Če se torej kdo v svoji usmerjenosti ne počuti dobro, je to pač zato, ker je njegov osebni interes v nasprotju s splošnim družbenim interesom.

Mladi, na katerih temeljita svet in odplačevanje dolgov, bodo v polni meri razvijali svoje osebnosti v usmerjenem izobraževanju v skladu z nadaljnjim razvojem kapitalizma kot svetovnega procesa.

Dejan Verčič

tribuna